

Załącznik
do Uchwały 497/LXVII/10
Rady Miejskiej Łomży
z dnia 29 września 2010 r.

Program Pomocy Rodzinie

na lata 2010-2015

Łomża, wrzesień 2010 r.

SPIS TREŚCI

1.	WPROWADZENIE	4
1. 1	ORGANIZACJA DZIAŁAŃ PROGRAMU	4
1 1	OPARCIE PROGRAMU W AKTACH PRAWNYCH	4
1 2	ZGODNOŚĆ PROGRAMU Z REKOMENDACJAMI MIĘDZYKRAJOWYMI I DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	5
1 3	USYTUOWANIE PROGRAMU POMOCY RODZINIE W SYSTEMIE ZARZĄDZANIA STRATEGICZNEGO MIASTA ŁOMŻA	6
1 4	ZESPÓŁ DO REALIZACJI PROGRAMU POMOCY RODZINIE	6
2	KONCEPCJA METODOLOGICZNA PROGRAMU	7
2 1	DEFINICJA USŁUG PROFILAKTYCZNO-OPIEKUŃCZYCH W RAMACH SYSTEMU POMOCY DZIECKU I RODZINIE	7
2 2	DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNO-OPIEKUŃCZE	7
2 3	DWA ODRĘBNE RODZAJE ZADAŃ W RAMACH PROGRAMU	10
3	DIAGNOZA STANU WYJŚCIOWEGO	11
3 1	SYTUACJA SPOŁECZNA RODZINY W ŁOMŻY	12
3 1 1	STRUKTURA MIASTA, RODZINA ŁOMŻYŃSKA, UJĘCIE DEMOGRAFICZNE	12
3 2	SYTUACJA INSTYTUCJONALNA: ISTNIEJĄCE JEDNOSTKI I PLACÓWKI, OBOWIĄZUJĄCE REGULACJE	30
3 2 1	JEDNOSTKA KOORDYNUJĄCA	32
3 2 2	REGULACJE LOKALNE W ZAKRESIE OBJĘTYM PROGRAMEM	32
4	CELE PROGRAMU POMOCY RODZINIE	33
4 1	CEL GENERALNY	33
4 1 1	CEL GENERALNY I ZDEFINIOWANI ADRESACI PROGRAMU	33
4 1 2	„RODZINA” – DEFINICJA I OBJAŚNIENIE	33
4 1 3	„WYKLUCZENIE SPOŁECZNE” „ZAGROŻENIE WYKLUCZENIEM” - DEFINICJA I OBJAŚNIENIE	33
4 1 4	„SYSTEM DZIAŁAŃ” – DEFINICJA I OBJAŚNIENIE.	34
4 2	CELE GŁÓWNE , CELE SZCZEGÓŁOWE, WYNIKI	35
5	SZCZEGÓŁOWY OPIS CELOW STRATEGICZNYCH PROGRAMU	44
5 1	STRUKTURA REALIZACYJNA PROGRAMU	44
5 2	OPISY SZCZEGÓŁOWE CELÓW I WYNIKÓW REALIZOWANYCH W RAMACH PROGRAMU	44
6.	MONITORING I EWALUACJA	81
6 1	SYSTEM MONITORINGU PROGRAMU	81
6 2	ZASADY EWALUACJI STOPNIA REALIZACJI PROGRAMU	81

Sposób zorganizowania Programu

Niniejszy **Program Pomocy Rodzinie na lata 2010-2015** zwany dalej Programem, jest strategicznym dokumentem miasta Łomża przyjętym w celu sprawnego i trafnego realizowania przez samorząd lokalny konstytucyjnej zasady udzielania szczególnej pomocy rodzinie.

1.1. Oparcie Programu w aktach prawnych

Rodzina jako fundamentalnie ważna instytucja życia społecznego jest objęta opieką prawa i w ramach przewidzianych prawem ma zagwarantowaną pomoc władz publicznych. **Zasada udzielania przez władze publiczne pomocy rodzinie** znajduje bezpośrednie oparcie zarówno w przepisach Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, jak i w przepisach konwencji międzynarodowych ratyfikowanych przez Polskę. W artykule 71 ust. 1 Konstytucji RP czytamy:

„Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych.”

Ta konstytucyjna zasada znajduje także potwierdzenie w tekście ratyfikowanej przez Polskę w 1991 roku ONZ - owskiej Konwencji o Prawach Dziecka. W preambule do tej konwencji, w akapicie 5, Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych wyraża przekonanie, że:

„(...) rodzina jako podstawowa komórka społeczeństwa oraz naturalne środowisko rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, powinna być otoczona niezbędną ochroną oraz wsparciem, aby mogła w pełnym zakresie wypełniać swoje obowiązki w społeczeństwie”¹

Zawarta w konstytucji i konwencjach międzynarodowych **zasada udzielania przez władze publiczne pomocy rodzinie** znajduje następnie rozbudowane oparcie w ustawach. W szczególności w art. 17 ustawy o pomocy społecznej², gdzie wyliczono zadania własne gminy z zakresu pomocy społecznej o charakterze obowiązkowym, w punkcie pierwszym wymienia się:

*1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem **programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;***

Natomiast w punkcie 13 tego samego artykułu wymieniono wprost:

13) tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną;

Na poziomie przepisów wykonawczych niektóre elementy Programu będą realizowane w oparciu o następujące ustawy i rozporządzenia:

- 1** ustawa z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie województwa (Dz.U z 2001r., Nr 142, poz.1590 z późn. zmianami),
- 2** ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U z 2001r., Nr 142, poz.1592 z późn. zmianami),
- 3** ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U z 2001r., Nr 142, poz. 1591 z późn. zmianami),
- 4** ustawa z dnia 10 grudnia 1993 r. o finansowaniu gmin / Dz.U z 1993 r., Nr 129, poz. 600 z późn. zmianami /,
- 5** ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U z 2004 r., Nr 64, poz. 593 z późn. zmianami),

¹ Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526.)

² Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004 r., Nr 64, poz. 593, z późniejszymi zmianami).

- 6 ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U z 2003 r., Nr 228, poz. 2255 z późn. zmianami),
- 7 ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U z 2004 r., Nr 99, poz. 1001),
- 8 ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U z 2002r., Nr 147, poz. 1231 z późn. zmianami),
- 9 ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U z 2005r., Nr 179, poz. 1485),
- 10 Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2005 r., Nr 180, poz. 1493),
- 11 rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 2006 r. w sprawie realizacji programu wieloletniego "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" (Dz. U. z dnia 17 lutego 2006r. Nr 25, poz. 186);
- 12 rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z 8 marca 2005 r. w sprawie domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży (Dz. U. z dnia 18 marca 2005 r., Nr 43, poz. 418),
- 13 rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z 30 września 2005 r. w sprawie ośrodków adopcyjno-opiekuńczych (Dz.U. z dnia 19 października 2005 r., Nr 205, poz. 1701),
- 14 rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z 5 października 2004 r. w sprawie centralnego banku danych o dzieciach oczekujących na przysposobienie oraz ośrodków adopcyjno – opiekuńczych upoważnionych do współpracy z licencjonowanymi przez rządy innych państw organizacjami lub ośrodkami adopcyjnym (Dz.U. Nr 223, poz. 2266 z 2004r.) ,
- 15 rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 19 kwietnia 2005r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. Nr 77, poz. 672),
- 16 rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z 1 marca 2005r. w sprawie wzoru kontraktu socjalnego (Dz. U. z dnia 16 marca 2005 r., Nr 42, poz. 409),
- 17 rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 18 października 2004r. w sprawie rodzin zastępczych (Dz.U. Nr 233, poz. 2344),
- 18 rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 14 lutego 2005r. w sprawie placówek opiekuńczo – wychowawczych (Dz.U. z 2005r. Nr 37, poz.331),
- 19 rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 5 listopada 2004 r. w sprawie zryczałtowanej kwoty na utrzymanie dziecka oraz stawek na bieżące funkcjonowanie placówki rodzinnej (Dz.U. Nr 245, poz. 2461),

1.2 Zgodność Programu z rekomendacjami międzynarodowymi i dokumentami strategicznymi

Oprócz oparcia o fundament przepisów prawa, Program znajduje także oparcie w następujących rekomendacjach międzynarodowych i dokumentach strategicznych poziomu regionalnego i lokalnego:

- Zalecenie Komitetu Ministrów dla państw członkowskich w sprawie dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (przyjęte przez Komitet Ministrów w dniu 16 marca 2005 r na 919 posiedzeniu zastępców Ministrów);
- Narodowy Plan Działań na rzecz Dzieci 2004-2012 „Polska dla Dzieci”
- Strategia Państwa dla Młodzieży na lata 2003-2012;
- Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007-2015
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju
- Narodowe Strategiczne Ramy odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie
- Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013
- Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski Wschodniej do 2020 roku

- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
- Programy Europejskiej Wspólnoty Terytorialnej
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki
- Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka
- Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 roku
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013

Przy opracowaniu wzięto również pod uwagę własne dokumenty strategiczne takie, jak:

- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta Łomża do 2020 roku, Uchwała Nr 62/XIII/07 z dnia 27 czerwca 2007 Rady Miejskiej Łomży w sprawie przyjęcia „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta Łomża do 2020 roku”,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Łomży,
- Wieloletni Plan Inwestycyjny na lata 2007-2013

1.3. Usytuowanie Programu Pomocy Rodzinie w systemie zarządzania strategicznego miasta Łomża

Powiązanie z dokumentami poziomu strategicznego

Program Pomocy Rodzinie na lata 2010 – 2015 jest programem operacyjnym w ramach Łomżyńskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do roku 2015, jednak należy zauważyć, że jest on jednocześnie wśród innych programów operacyjnych programem szczególnym, a to ze względu na powszechny charakter problemów, których dotyczy i wyjątkowo szeroką grupę potencjalnych beneficjentów.

Interakcje poziome – powiązania z innymi programami operacyjnymi

Biorąc pod uwagę fakt, że Program dotyczy bardzo różnych rodzin znajdujących się w różnej sytuacji, oraz uwzględniając fakt, że poszczególnych rodzin i poszczególnych osób w tych rodzinach mogą dotyczyć odmienne *czynniki zagrożenia wykluczeniem społecznym*, jak przykładowo: niepełnosprawność, bezrobocie, alkoholizm, długotrwała choroba, analfabetyzm funkcjonalny itp., należy zakładać, że program będzie wchodził w szerokie **interakcje z innymi, realizowanymi równoległe programami operacyjnymi**, skupionymi na poszczególnych czynnikach wykluczenia.

1.4. Zespół do opracowania Programu Pomocy Rodzinie

Wobec konieczności wypełnienia przez Miasto Łomża opisanych powyżej zadań, zarówno ustawowych, jak i przyjętych aktami organów samorządu lokalnego, wskazane jest powołanie przez Prezydenta Miasta Łomża **zespołu ds realizowania Programu Pomocy Rodzinie na lata 2010-2015**. Do zespołu powinni zostać powołani i zaproszeni przedstawiciele samorządu miasta Łomża i podległych mu jednostek, a także przedstawiciele innych instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych. W skład zespołu powinni wejść:

1. Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomży,
2. Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży,
3. przedstawiciel Komendy Miejskiej Policji w Łomży,
4. przedstawiciel Sądu Rejonowego w Łomży,
5. Dyrektor Wielofunkcyjnej Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Łomży;
6. Dyrektor Ośrodka Adopcyjno – Opiekuńczego w Łomży;

7. przedstawiciele Urzędu Miejskiego w Łomży,
 - Wydziału Gospodarki Komunalnej, Ochrony Środowiska i Rolnictwa,
 - Wydziału Budownictwa,
 - Wydziału Gospodarki Nieruchomościami i Spraw Lokalowych ;
 - Wydziału Oświaty,
 - Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności,
 - przedstawiciel Stanowiska ds. Zdrowia i Rozwiązywania Patologii Społecznej,
8. przedstawiciele Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomży
 - Ośrodka Interwencji Kryzysowej
 - Działu Pracy Środowiskowej
 - Działu Organizacyjno- Administracyjnego
 - Klubu Seniora
 - Biura ds. Zatrudnienia i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
 - Środowiskowego Domu Samopomocy
9. przedstawiciele Stowarzyszeń i organizacji pozarządowych działających na terenie miasta,
10. przedstawiciel Straży Miejskiej,
11. poradnie pedagogiczno-psychologiczne,
12. szkoły, przedszkola i inne placówki oświatowe,
13. placówki służby zdrowia,
14. kościół.

Pomocy metodologicznej mogą udzielać zespołowi zaproszeni specjaliści.

2. Koncepcja metodologiczna Programu

2.1. Definicja usług profilaktyczno-opiekuńczych w ramach systemu pomocy dziecku i rodzinie

W ramach systemu pomocy dziecku i rodzinie opisanego w niniejszym Programie, przez **usługi profilaktyczno-opiekuńcze** skierowane do danej rodziny rozumiemy oddziaływanie na członków tej rodziny zmierzające do wzmocnienia jej potencjału, przygotowania jej do zmierzenia się z potencjalnie zagrażającymi problemami, pomoc w rozwiązaniu problemów już powstałych, a w wypadku przejścia problemów w stan kryzysowy – działania na rzecz ograniczenia lub likwidacji przyczyn kryzysu, lub też w przypadku niemożności uzdrowienia sytuacji w rodzinie – znalezienia optymalnego rozwiązania dla dziecka w środowisku zastępczym.

Oferta usług profilaktyczno –opiekuńczych kierowanych do rodziny uwzględnia fazy życia rodziny i specyficzne dla nich problemy rozwojowe.

2.2. Działania profilaktyczno-opiekuńcze

Oddziaływania profilaktyczne skierowane do rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym można sklasyfikować według trzystopniowej skali.³

1. Profilaktyka pierwszorzędowa dotyczy sytuacji, gdy rodzina styka się z zagrożeniami, lecz nie występują w niej konkretne problemy; mówimy tu o *poziomie zagrożeniu*.

³ Sporządzono na podstawie: T. Polkowski „Wprowadzenie do standardów systemu pomocy dziecku i rodzinie” Warszawa 1998, z daleko idącymi modyfikacjami i rozwinięciami.

2. Profilaktyka drugorzędowa dotyczy sytuacji, gdy rodzina przeżywa konkretne problemy, lecz nie nastąpił jeszcze trwały kryzys; mówimy tu o *poziomie problemów*.
3. Profilaktyka trzeciorzędowa dotyczy sytuacji, gdy rodzina przeżywa trwały kryzys, a działania mają charakter ratowniczy; mówimy tu o *poziomie kryzysu*.

2.2.1. Profilaktyka pierwszorzędowa – zapobieganie zagrożeniom

Profilaktyka pierwszorzędowa jest kierowana do rodzin znajdujących się w obszarze szerokiego ryzyka, w których jednak w danym momencie nie wystąpił jeszcze żaden konkretny problem. Poziom ten obejmuje w szczególności usługi edukacyjne, wspierające, poradnicze. Mają one na celu wsparcie dorosłych w roli rodziców, wzmacnianie pozytywnego potencjału rodziny oraz promowanie zachowań, których efektem będzie prawidłowy rozwój zarówno dziecka, jak prawidłowe funkcjonowanie rodziny w społeczności lokalnej, a także profilaktykę konkretnie zidentyfikowanych zagrożeń.

Profilaktyka pierwszorzędowa obejmuje rodzinę działaniami poprzez:

- Wspieranie rodziny w wysiłkach zmierzających do zapewnienia optymalnych warunków rozwoju fizycznego, emocjonalnego, intelektualnego i społecznego dzieci,
- Wzmacnianie właściwej roli rodziny w ramach relacji społecznych (rozwój samopomocy);
- Pomoc rodzinie w jak najbardziej efektywnym spożytkowaniu form wsparcia zewnętrznego w celu wzmocnienia rodziny i pełnienia roli rodziców;
- Pozytywny wpływ na jakość stosunków pomiędzy wszystkimi członkami rodziny, w tym szczególnie między rodzicami a dziećmi (np. kampanie medialne);
- Wpływanie na zdrowy rozwój dzieci;
- Zapewnienie rodzicom właściwych umiejętności i wiedzy na temat prawidłowego funkcjonowania jako członków rodziny.
- Wspieranie rodziny w radzeniu sobie z problemami, w tym szczególnie z problemami związanymi z wychowywaniem dzieci (docieranie z informacjami i ofertą pomocy, która może być wykorzystana w chwili wystąpienia problemu);
- Kampanie edukacyjno-informacyjne dotyczące zagrożeń, jak przykładowo: uzależnienia, przemoc domowa, przemoc rówieśnicza, AIDS itp.

Usługi profilaktyki pierwszorzędowej powinny być skierowane na rodziny o wspólnej charakterystyce w celu dostosowania oferty do ich potrzeb. Podejmowanie działań w ramach profilaktyki pierwszorzędowej nie jest uzależnione od informacji o problemie w rodzinie.

2.2.2 Profilaktyka drugorzędowa - rozwiązywanie problemów

Profilaktyka drugorzędowa obejmuje usługi ukierunkowane na rozwiązywanie konkretnych problemów zaistniałych w rodzinie, lub w wypadku obiektywnie trwałego charakteru problemu (trwała niepełnosprawność, śmierć osoby bliskiej, nieuleczalna choroba) – minimalizowanie ich negatywnych skutków. Przez stan problemowy (w odróżnieniu od kryzysu) rozumie się sytuację, gdy rodzina przeżywa konkretne problemy, jednak jest w stanie przetrwać je przy pomocy własnych środków, możliwości i uprawnień, oraz wsparcia środowiska.

Profilaktyka drugorzędowa obejmuje takie działania jak: usługi wspierające rodzinę, poradnictwo interwencyjne, terapia, kursy dla rodziców, usługi mieszkaniowe, socjalne, medyczne, opiekuńcze. Ich celem jest przeciwdziałanie przejścia stanu problemowego w stan kryzysu, a z czasem – przetrwanie problemów. Profilaktykę drugorzędową realizuje się w szczególności poprzez:

- Wyposażenie członków rodziny w wiedzę i umiejętności, które uodpornią rodzinę na oddziaływanie problemów i pozwolą uniknąć przejścia w stan kryzysu;

- Pomoc rodzicom w radzeniu sobie z trudnościami, stresami i problemami, które mogą mieć wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodziny;
- Pomoc w jak najlepszym wykorzystaniu dostępnych źródeł wsparcia zewnętrznego;
- Korygowanie zdrowotnych, edukacyjnych lub społecznych przyczyn problemów związanych z prawidłowym rozwojem dziecka;
- Dokonanie wszelkich możliwych starań w celu uniknięcia separacji rodziców i dziecka, lub praca z rodzicami ukierunkowana na jak najszybszy powrót dziecka do domu;
- Wsparcie wysiłków rodziców ukierunkowanych na poprawę warunków życia rodziny.

Usługi przeciwdziałające powstawaniu kryzysu w rodzinie należy udzielać w reakcji na prośbę rodziców, dziecka lub informacje z zewnątrz.

2.2.3 Profilaktyka trzeciorzędowa – reagowanie na kryzys

Profilaktyka trzeciorzędowa to działania podejmowane w sytuacji zdiagnozowania kryzysu w rodzinie, przez co rozumiemy stan, w którym rodzina nie jest w stanie przezwyciężyć swoich narastających problemów ani przy pomocy własnych środków, możliwości i uprawnień, ani korzystając z dostępnego wsparcia środowiska.

Przeciwdziałanie pogłębianiu się kryzysu w rodzinie i minimalizowanie jego skutków polega na ogół na działaniach interwencyjnych, prawnych i organizacyjnych, a następnie – terapeutycznych i poradniczych, których celem jest przywrócenie rodzinie zdolności przezwyciężania swoich problemów własnymi siłami uzupełnionymi wsparciem środowiska.

W głębokim i trwałym kryzysie, którego nie udaje się przezwyciężyć, działaniem interwencyjnym minimalizującym skutki kryzysu jest odseparowanie dziecka od rodziny biologicznej i zapewnienie mu optymalnych warunków rozwoju w środowisku zastępczym.

Podstawowym celem tego rodzaju usług będzie zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom i innym członkom rodziny oraz zachowanie rodziny jako całości. Cel ten może być osiągnięty poprzez:

- działania interwencyjne i doraźne kroki prawne, przerywające natychmiast działanie czynnika kryzysogennego;
- działania terapeutyczne zmierzające do przywrócenia woli przezwyciężenia kryzysu;
- działania organizacyjno-prawne, likwidujące lub ograniczające niektóre czynniki kryzysu;
- działania wzmacniające i poradnicze – wyposażające rodzinę w wiedzę i umiejętności radzenia sobie z kryzysem;
- działania korygujące ukierunkowane na zmianę nieprawidłowych zachowań;
- działania redukujące izolację rodziny w społeczności lokalnej w celu przywrócenia właściwych relacji rodziny ze środowiskiem w różnych aspektach (w relacjach osobowych, zatrudnienia, finansowych, relacjach urzędowych).

Cechy usług w ramach trzeciego poziomu profilaktyki, to duża intensywność usługi, większa ilość bezpośrednich kontaktów i zamknięcie prowadzonej usługi w określonych ramach czasowych.

2.2.4. Konkluzja

Ujęcie wszelkich działań profilaktycznych w podziale na trzy odrębne poziomy profilaktyki jest potrzebne o tyle, że ułatwia uporządkowanie tych działań w odpowiednie sekwencje kroków następujących bezpośrednio po sobie. Ułatwia też planowanie współdziałania i interakcji pomiędzy działalnością poszczególnych ogniw systemu oraz umożliwia czytelniejsze planowanie procedur w przyszłości.

Dlatego też w całym Programie Pomocy Rodzinie należy dołożyć starań, aby przy opisie poszczególnych działań w ramach programu zawsze wskazywać, którego poziomu profilaktyki dotyczy dane działanie.

2.3. Dwa odrębne rodzaje zadań w ramach Programu

Program Pomocy Rodzinie obejmuje dwa odrębne rodzaje zadań strategicznych i ustala odmienny sposób podejścia do zadań każdego rodzaju. Pierwszy rodzaj, to **zadania realizowane** w ramach programu, a drugi to **zadania monitorowane** z poziomu programu. Obie grupy zadań wymieniono dalej numeratywnie.

1. W odniesieniu pierwszej grupy zadań (celów szczegółowych i wyników PPR), które dotyczą bezpośrednio działań wspomagających funkcjonowanie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym **Program określa sposoby realizacji tych zadań** oraz wyznacza kalendarium / budżet będzie planowany przez powołany zespół /. W wypadku celów/wyników **realizowanych w ramach Programu Pomocy Rodzinie** zadaniem koordynatora jest opracowanie sposobu osiągnięcia celu lub wyniku i doprowadzenie do jego osiągnięcia.
2. W odniesieniu do drugiej grupy celów szczegółowych i wyników Programu, które tematyki rodzin dotyczą jedynie w sposób pośredni, **Program wyznacza zadanie monitorowania realizacji tych celów pod kątem prawidłowego uwzględnienia w ich realizacji problematyki rodzin**. Sama realizacja działań następuje poza Programem Pomocy Rodzinie. W przypadku celów/wyników **monitorowanych z poziomu Programu**, zadaniem koordynatora Programu jest cykliczne sprawdzanie sposobu realizacji celu/wyniku, oraz ewentualne opracowywanie zaleceń i uwag dla realizatorów w celu prawidłowego uwzględnienia w monitorowanym celu/wyniku problematyki rodzin.

Poszczególne opisy celów szczegółowych i wyników w ramach Programu są zgodne ze standardami realizacyjnymi Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz wybranych programów operacyjnych Strategii Rozwoju Miasta Łomża. Prezentowane w programie wszystkie opisy celów szczegółowych i wyników zawierają:

- opis uwarunkowań,
- powiązanie z innymi przedsięwzięciami,
- partnerów,
- wykaz jednostek współpracujących przy realizacji celu,
- korzyści i zagrożenia z realizacji celu,
- wskaźniki i mierniki osiągnięcia założonych celów,
- koszty i źródła finansowania / ustala zespół /,
- zadania do realizacji w ramach poszczególnych celów,
- terminy realizacji / do opracowania przez zespół /,
- beneficjentów bezpośrednich i pośrednich,
- osoby koordynujące i odpowiedzialne za realizację celu / ustala zespół /.

2.3.1 Dwuetapowa struktura Programu Pomocy Rodzinie

Program Pomocy Rodzinie w obecnej wersji obejmuje okres lat 2010 - 2015. Jednak w ramach tego okresu powinny być przewidziane dwa odrębnie traktowane etapy: etap pilotażowy obejmujący rok 2010-2011 oraz etap wdrożeniowy obejmujący lata 2012 – 2015. Dodatkowym należy zaznaczyć, że trwający od 1 stycznia 2007 nowy okres programowania Unii Europejskiej - udostępni realizatorom programu ubieganie się o dodatkowe środki.

2.3.2 Etap pilotażowy – rok 2010-2011

Pierwszy okres wdrażania Programu jest planowany jako okres zbierania doświadczeń i dopracowywania poszczególnych rozwiązań programu na podstawie wniosków z praktyki. W szczególności na tym etapie zostanie jeszcze raz skorygowany podział na *zadania realizowane* i *monitorowane*. Powołany zespół programu powinien przewidzieć, że niektóre cele szczegółowe i niektóre wyniki przeznaczone obecnie do monitorowania zostaną po roku pilotażu na podstawie wniosków z praktyki przeznaczone do włączenia do programu, a inne z kolei mogą zostać wyłączone do monitorowania. Ponadto w tym etapie będzie przeprowadzone rozeznanie możliwości finansowania zadań Programu z wykorzystaniem środków finansowych UE w nowym okresie programowania.

2.3.3 Etap wdrożeniowy 2012 – 2015

Kolejne lata wdrażania Programu powinny być okresem realizacji zadań w docelowej strukturze. Cele postawione na te lata na poziomie celów głównych Programu, celów szczegółowych a także poszczególnych wyników w ramach tych celów, będą osiągane kolejno, zgodnie z harmonogramem przygotowanym przez powołany zespół w ramach realizacji Programu. Trzeba założyć, że solidnie przeprowadzony pilotaż w roku 2010-2011 może (a nawet powinien) skutkować zmianami w zaplanowanych obecnie szczegółach realizacyjnych Programu. Te szczegółowe korekty będą na przełomie 2010 i 2011 roku wprowadzane w trybie aktualizacji niniejszego Programu.

3. Diagnoza stanu wyjściowego

3.1 Sytuacja społeczna rodziny w Łomży

W niniejszym rozdziale przedstawiona została sytuacja społeczna rodziny w mieście Łomża, co następnie w zestawieniu z sytuacją instytucjonalną systemu opieki nad rodziną i dzieckiem /opisaną w kolejnym rozdziale/ powinna dać pełen obraz sytuacji wyjściowej w momencie uruchamiania Programu Pomocy Rodzinie. Ten rozdział pokazuje oszacowaną skalę potrzeb, podczas gdy kolejny pokaże potencjał, jakim można dysponować dla zaspokojenia tych potrzeb. Niniejszy rozdział jest wynikiem analiz MOPS w Łomży na podstawie danych z następujących źródeł:

1. Ocena zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego w Łomży na podstawie analizy świadczeniobiorców MOPS w okresie ostatnich kilku lat
2. sprawozdania z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży ;
3. sprawozdań z działalności MOPS / i jednostek podległych /,i Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności;
4. danych o uczestnictwie mieszkańców w wyborach lokalnych, pochodzące z komisji wyborczych w wyborach .;
5. sprawozdań Komendy Miejskiej Policji w Łomży o przestępczości nieletnich,
6. sprawozdań OAO – dotyczących skali opieki zastępczej na terenie miasta Łomża
7. sprawozdań Wielofunkcyjnej Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej
8. danych Urzędu Miejskiego
9. danych GUS

3.1.1. Struktura miasta Łomża, rodzina łomżyńska – ujęcie demograficzne

Według danych pochodzących z danych Wydziału Ewidencji Ludności UM w 2009r., w całej populacji ludności Łomża wynoszącej ogółem 61 635 osoby, 47,8% stanowią mężczyźni a - 52,2-% kobiety. Nie jest oczywiste, w jaki sposób na podstawie danych statystycznych można oszacować ilość rodzin spełniających warunki definicyjne przyjęte w niniejszym Programie.

Struktura demograficzna mieszkańców Łomża wg danych z 31 grudnia 2009

Opis	Ogółem		Kobiety		Mężczyźni	
	osoba	%	osób	%	osób	%
jednostka						
populacja	61635	100	32 160	52,2	29 475	47,8
Wiek 0-6	3459	5,6	1655	2,69	1804	2,9
Wiek 7-15	5359	8,7	2617	4,25	2742	4,45
Wiek 16-19	3335	5,41	1627	2,64	1708	2,77
Wiek 20-60 K-/65 M/	41 168	66,8	20534	33,32	20 634	33,48
wiek poprodukcyjny (powyżej 60 – kobiety i 65 lat –mężczyźni)	8314	13,49	5727	9,29	2587	4,2

Dzieci w środowisku zastępczym

3.1.1.1 Zastępcze środowisko rodzinne

Na terenie Miasta Łomża funkcjonuje 10 rodzin zastępczych nie spokrewnionych w tym 4 rodziny zastępcze zawodowych: 1 – o charakterze pogotowia rodzinnego i 3 rodziny zastępcze wielodzietne oraz 21 rodzin spokrewnionych. Od pięciu lat liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych utrzymuje się mniej więcej na stałym poziomie. Najwięcej dzieci przebywało w rodzinach zastępczych w 2009r. – liczba ta wynosiła 57 osób. Po zdecydowanym spadku w 2005r. – 32 dzieci, w ciągu ostatnich 4 lat liczba ta systematycznie się zwiększa: w 2008r. – wynosiła 58 dzieci, a w 2009r. – 67 dzieci.

Wzrost ilości dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych świadczy nie tylko oubożeniu społeczeństwa oraz rosnącej niewydolności wychowawczej rodziców, ale - w przełożeniu na zmniejszenie ilości dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych - podkreśla rozwój systemu pomocy społecznej w Polsce zmierzającego w kierunku powstania jak największej ilości zastępczych środowisk rodzinnych.

Biorąc pod uwagę wiek dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, największą liczbę stanowią wychowankowie objęci obowiązkiem szkolnym (od 6 do 18 roku życia). Są to dzieci i młodzież przebywające głównie w rodzinach zastępczych spokrewnionych.

Liczba dzieci w wieku od 0 do 6 lat, czyli: w wieku przedszkolnym, noworodków i niemowląt stanowi 18,5 % wszystkich dzieci przebywających w rodzinach zastępczych, podczas gdy liczba wychowanków w wieku 18 lat stanowi prawie 9,26 %, pozostała grupa to dzieci w wieku od 6 do 18 lat i jest najliczniejszą grupą wiekową wśród wychowanków rodzin zastępczych.

3.1.1.2 Dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych

W latach 2007 – 2009 nie obserwuje się zjawiska przebywania w placówce opiekuńczo-wychowawczej niemowląt, brak jest dzieci poniżej trzeciego roku życia. Świadczy to o rozwoju systemu pomocy społecznej i odchodzeniu od opieki instytucjonalnej w kierunku zastępczej opieki rodzinnej.

Najliczniejszą grupą wiekową dzieci przebywających w placówkach stanowią nastolatki, począwszy od 10 do 18 roku życia. Dla dzieci w tym wieku trudno jest znaleźć zastępcze środowisko rodzinne, ciągle odnotowujemy zbyt małą ilość rodzin zastępczych nie spokrewnionych, które decydują się na przyjęcie w opiekę długoterminową dzieci w wieku szkolnym. Placówka opiekuńczo-wychowawcza staje się często jedyną szansą na zabezpieczenie podstawowych potrzeb tych dzieci.

Ważną grupę wiekową w placówkach opiekuńczo-wychowawczych stanowią wychowankowie powyżej 18 roku życia. Są to osoby, które po uzyskaniu pełnoletności mogą bez przeszkód opuścić placówkę, w której przebywają. Nie decydują się na to jednak ze względu na możliwość kontynuowania nauki szkolnej w dotychczasowym miejscu pobytu. W latach 2008-2009 w placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywało 29 wychowanków w wieku do 18 lat

Wśród dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2008 – 2009 - 100% to sieroty społeczne.

3.1.1 Dzieci w placówkach – zdrowie, niepełnosprawność

Większość dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych to dzieci zdrowe. Jednak liczba dzieci zdrowych, umieszczanych w placówkach, systematycznie rośnie. W 2008 roku – 7-oro dzieci posiadało orzeczoną niepełnosprawność, a w 2009 roku w placówce nie przebywały takie dzieci. Zdecydowanie też w ostatnich latach zmalała liczba dzieci przebywających pod opieką poradni specjalistycznych, zwłaszcza poradni zdrowia psychicznego. U coraz większej ilości dzieci rozpoznawana jest nadpobudliwość psychoruchowa, a nawet ADHD.

W ciągu ostatnich trzech lat liczba dzieci z orzeczoną stopniem niepełnosprawności również zmalała. Podobnie zmalała liczba dzieci z upośledzeniem umysłowym. Widać to zwłaszcza w porównaniu ze zmniejszającą się z roku na rok ilością dzieci przebywających w placówce.

Liczba dzieci umieszczonych w placówce opiekuńczo-wychowawczej wg przyczyny umieszczenia

L.p.	Przyczyny umieszczenia w placówce	I. dzieci w 2008	I. dzieci w 2009
1	ubóstwo	3	2
2	sieroctwo	-	-
	- pełne	-	-
	- niepełne	4	-
3	bezrobocie	-	-
4	choroba	-	1
5	Przemoc w rodzinie		
6	Niewydolność wychowawcza rodziców	6	13
7	alkoholizm	16	3
8	demoralizacja	-	-
9	wyjazd rodziców za granicę (np. emigracja zarobkowa), porzucenie	-	-
10	Inne, jakie?	-	-
	Ogółem	29	19

Dzieci w wieku szkolnym przebywające w placówce opiekuńczo-wychowawczej

Poziom kształcenia	Liczba dzieci			
	2008		2009	
	ogółem	dzieci niepełnosprawne	ogółem	dzieci niepełnosprawne
przedszkole	-	-	-	
szkoła podstawowa	3	-	4	-
gimnazjum	12	7	9	-
liceum	-	-	-	-
technikum	-	-	-	-
szkoła zawodowa	7	-	2	-
Studia wyższe	-	-	-	-
Indywidualny tok nauczania	-	-	-	-
Razem	22	7	15	-

Na podstawie sprawozdań placówki z lat 2008-2009

Warto dodać, że nowe standardy określające założenia do ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej wymusiły zmiany jakościowe – tworzone placówki nie mogą obejmować opieką więcej niż 14 wychowanków. W dniu 1 czerwca 2009 w miejsce dotychczas funkcjonującego Domu Dziecka została utworzona Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza / ul. Rybaki 14 /

Aktywność ekonomiczna osób w rodzinach

Osoby **aktywne ekonomicznie** to zsumowana grupa osób **pracujących** oraz osób **bezrobotnych** (poszukujących pracy). Osoby niepracujące i nie poszukujące pracy klasyfikuje się w badaniu jako **nieaktywne ekonomicznie**. Do **pracujących** zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie, w którym przeprowadzono badanie:

- wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
- nie wykonywały pracy (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych, strajku), ale formalnie miały pracę jako pracownicy najemni bądź pracujący na własny rachunek,
- uczniowie, z którymi zakłady pracy lub osoby fizyczne zawarły umowę o naukę zawodu lub przyuczenie do określonej pracy, jeżeli otrzymywali wynagrodzenie.

Spośród 44 503 osób w wieku *15 lat i więcej*, bezrobotnymi było 3487 osób. Pozostałe osoby wykazywały aktywność ekonomiczną.

3.1.1.1 Źródła utrzymania rodzin

Wśród źródeł utrzymania rodzin, które znajdują się w obszarze działania MOPS, jednym z najczęściej podawanych jest **dochód z pracy stałej**, który uzyskiwany jest w 240 rodzinach (15%) korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej. Drugim najczęściej podawanym źródłem utrzymania były **renty lub emerytury** (19,5%). Innym podawanym źródłem dochodu były **świadczenia rodzinne** (15,6%).

3.1.1.2 Bezrobocie w rodzinach

Według danych z PUP (przeprowadzonych w 2009 roku) w ok. 4 % gospodarstw domowych żyły osoby bezrobotne, z czego dużą grupę stanowiły gospodarstwa domowe żyjące poniżej minimum egzystencji. Niepokojąca jest liczba osób długotrwale bezrobotnych (tj. powyżej 12 miesięcy) – według PUP, odsetek ten w grupie bezrobotnych wynosił aż 38,7%. Tylko 6,4% bezrobotnych nie miało pracy krócej niż rok.

Bez pracy – w 2009r pozostawało 3483 mieszkańców Łomży. Odwrotnie niż by to wynikało z deklaracji respondentów, **większość wśród zarejestrowanych bezrobotnych stanowiły kobiety: 1751osób, tj. 50,02% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych.**

Innym niepokojącym zjawiskiem jest niska ocena swoich szans na znalezienie pracy przez bezrobotnych respondentów. **Aż 30% twierdziło, że ich szanse są małe lub też żadne.**

Według respondentów, głównymi przyczynami niemożności znalezienia pracy były: wiek, tj. zbyt duża liczba lat (7%), zbyt niskie wykształcenie (9%) oraz brak odpowiedniego zawodu (14%). Faktycznie, wg danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży najwięcej bezrobotnych bezrobotni bez kwalifikacji stanowią 28% wszystkich nowo zarejestrowanych w 2009 roku.

Stopa bezrobocia na obszarze działania dla PUP w Łomży na koniec maja 2010r. kształtowała się na poziomie 12,3%. Dla miasta Łomży stopa bezrobocia wyniosła 14,4%, a dla Powiatu Łomżyńskiego – 9,7%. Wskaźnik obliczono na podstawie danych GUS o liczbie czynnych zawodowo ogółem (44,4 tys. osób, w tym miasto Łomża 24,2 tys., Powiat Łomżyński 20,2 tys.) dla obszaru PUP w Łomży, aktualnych na koniec kwietnia 2010 roku .

ANALIZA BEZROBOCIA WG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓWYCH)

W końcu 2009 roku w Mieście Łomża zarejestrowanych było ogółem 3487 bezrobotnych
Z tego 50,2% stanowiły kobiety (1751 osób).

Bezrobotni w Mieście Łomża w 2009 roku

Stan na koniec okresu

KATEGORIE BEZROBOTNYCH	Liczba osób bezrobotnych	Struktura bezrobotnych / w odsetkach/
Bezrobotni ogółem	3487	100
w tym kobiety	1751	50,2
Bezrobotni absolwenci ogółem	224	100
w tym kobiety	121	54
Długotrwale bezrobotni	1352	100
w tym kobiety	804	59,5

Źródło: Sprawozdanie o rynku pracy MPIPS-01 za miesiąc grudzień 2009 roku dla Miasta Łomży
- pod pojęciem bezrobotny absolwent należy rozumieć bezrobotnego w okresie do 12 miesięcy od ukończenia nauki, „Miesięczna informacja o bezrobociu w Polsce w grudniu 2009 roku”, data publikacji 2010.01.28, GUS,

Z miesięcznej informacji o bezrobociu w Polsce w grudniu 2009 roku, opublikowanej przez Główny Urząd Statystyczny wynika, że w Łomży udział bezrobotnych kobiet w ogółem był mniejszy niż w całym kraju. Odsetek bezrobotnych kobiet był bowiem niższy o 0,8 punktu procentowego niż na krajowym rynku pracy (51,0%). Na koniec 2009 roku bezrobotne kobiety stanowią nieco ponad połowę wszystkich zarejestrowanych. W porównaniu jednak do analogicznego okresu 2008 roku ich odsetek w ogółem zarejestrowanych na rynku pracy w Łomży zmniejszył się o 5,5 punktów procentowych.

Powyższa zmiana w strukturze wg płci jest najprawdopodobniej reperkusją ograniczania zatrudnienia w wielu podmiotach gospodarczych funkcjonujących na lokalnym rynku pracy. Pracodawcy, w tzw. „trudnych okresach dla gospodarki”, chętniej zatrudniają mężczyzn niż kobiety. Obserwuje się wtedy na rynku pracy relatywne zmniejszenie „napływu” kobiet poszukujących pracy. W 2009 roku nowo rejestrujące się kobiety stanowiły 46,7% (2291 osób) ogółu „napływu”, natomiast rok wcześniej 49,0% (1994 osoby). Niekorzystną sytuację bezrobotnych kobiet na rynku pracy – podobnie, jak w całym kraju – sankcjonuje charakter bezrobocia wśród kobiet, a mianowicie jego długi czas trwania. O ile udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej populacji osób poszukujących pracy w końcu 2009 roku kształtował się na poziomie 38,8%, to udział długotrwale bezrobotnych kobiet w populacji kobiet poszukujących pracy wynosił 45,9%. Wśród tej subpopulacji było 349 bezrobotnych kobiet, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka. Grupa ta to prawie 20% wszystkich bezrobotnych kobiet pozostających w ewidencji urzędu na koniec grudnia 2009 roku. Bezrobotni z miasta stanowili 63,1% wszystkich zarejestrowanych z obszaru działania urzędu pracy w Łomży.

Stopa bezrobocia na rynku pracy w Łomży wynosiła 14,4%² i stanowiła odpowiednio 121,0% średniej wartości stopy krajowej i 14,3% Województwa Podlaskiego.

Na koniec 2009 roku w ewidencji bezrobotnych miasta Łomży zarejestrowanych było 224 bezrobotnych w okresie 12 miesięcy od ukończenia nauki, w tym 121 kobiet.

Bezrobotni absolwenci stanowili 6,4% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych w mieście. Bezrobotne absolwentki stanowiły 54,0% tej subpopulacji.

Może to oznaczać to, że system edukacji w Łomży bardziej sprzyja zatrudnianiu mężczyzn niż kobiet.

Ważną cechą charakteryzującą rynek pracy jest wielkość „napływu” bezrobotnych w danym okresie.

W 2009 roku do Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży zgłosiło się 4908 bezrobotnych z terenu miasta, z czego 46,7% stanowiły kobiety.

W tym samym czasie „odpływ” bezrobotnych z ewidencji wyniósł 4015 osób i był mniejszy od „napływu” o 893 osoby.

Wskaźnik „napływu” (określony stosunkiem liczby nowo zarejestrowanych bezrobotnych

do ogólnej liczby bezrobotnych na koniec 2009 roku) wynosił 144,9%, a „odpływu” – 115,1%. Wysokie wartości wskaźników świadczą o bardzo dużej labilności sytuacji na miejskim rynku pracy.

W końcu grudnia 2009 roku w Łomży zarejestrowanych było 1352 bezrobotnych pozostających bez pracy długotrwale, którzy stanowili 38,8% bezrobocia rejestrowanego w mieście. Wśród tej populacji aż 59,5% to bezrobotne kobiety.

Populacja nowo rejestrujących się absolwentów liczyła 676 bezrobotnych i dominowały w niej kobiety (59,2%). Wśród bezrobotnych absolwentów 268 osób (39,6%) nie posiadało zawodu.

Kwalifikacje zawodowe bezrobotnych z terenu Łomży można przyporządkować do 27 dużych grup zawodowych (kod 2 cyfrowy), 201 grup elementarnych (kod 4 cyfrowy) i 337 grup zawodów i specjalności (kod 6 cyfrowy)³.

Analizę struktury zawodowej osób bezrobotnych wykonano na podstawie źródłowych danych statystycznych Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży. Uwzględniono tylko te grupy zawodów i specjalności (kod 6 cyfrowy), które w sposób znaczący wpływają na sytuację na lokalnym rynku pracy. Wybrano 43 zawody i specjalności, które tworzy nie mniej niż 15 osób, a udział każdej z nich, w populacji bezrobotnych **posiadających kwalifikacje**, wynosi nie mniej niż 0,5743.

Uznano, że subpopulacje, których udział w ogólnym bezrobociu jest mniejszy niż 0,5% nie mają istotnego wpływu na sytuację na lokalnym rynku pracy.

Na koniec 2009 roku największą grupę – 875 osób, tj. około 25,1% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych z miasta, tworzyli bezrobotni nie posiadający żadnych kwalifikacji zawodowych. Strukturę bezrobocia wg elementarnych grup zawodów przeanalizowano więc **tylko dla populacji bezrobotnych posiadających kwalifikacje zawodowe**. W rozważaniach pominięto grupy zawodów określone wyrażeniem „pozostali”, gdyż zawierają zawody pokrewne wobec siebie – nie są więc jednorodne.

Tylko w 2 zawodach liczba bezrobotnych przekraczała 100 osób, 7 zawodów tworzyło co najmniej 50, a mniej niż 100 bezrobotnych, 23 było subpopulacjami o liczebności większej lub równej 20, a mniejszej niż 50 osób, 29 liczyło nie mniej niż 10 i nie więcej niż 19 osób. Liczebność pozostałych 276 zawodów, czyli 81,9% wynosiła mniej niż 10 bezrobotnych.

Na koniec 2009 roku największą grupę tworzyli sprzedawcy – 9,3%, która liczyła 243 osoby. Już udział kolejnej – asystenta ekonomicznego (zawód szkolny: technik ekonomista) – kształtuje się na poziomie 4,0%, a jej liczebność wynosi tylko 105 osób. Grupy stolarzy, specjalistów do spraw marketingu i handlu (sprzedaży), ślusarzy, robotników budowlanych, sprzątaczek, murarzy, robotników pomocniczych w przemyśle spożywczym mają udział w ogólnym bezrobociu z kwalifikacjami w przedziale 1,92% do 2,91%. Udział pozostałych grup zawodowych jest mniejszy niż 1,9%, a ich liczebność nie przekracza 50 osób.

Z danych statystycznych wynika, że zawody, w których występuje największe bezrobocie generują też stosunkowo duże populacje osób pozostających bez pracy długotrwale.

Najwięcej bezrobotnych tej kategorii zarejestrowanych było w zawodzie sprzedawca – 72 osoby (11,3% ogólnej liczby długotrwale bezrobotnych), czyli prawie co trzecia osoba w tej grupie zawodowej jest długotrwale bezrobotna. Pozostałe zawody na miejskim rynku pracy o wysokim odsetku długotrwale bezrobotnych to: asystent ekonomiczny [zawód szkolny: Technik ekonomista] – 30 osób (4,7% ogólnie długotrwale bezrobotnych i 28,6% w grupie zawodowej), sprzątaczką – 23 osoby (odpowiednio 3,6% i 43,4%), krawiec – 23 (3,1% i 44,4%), pracownik biurowy (zawód szkolny: Technik prac biurowych) – 16 (2,5% i 33,3%), stolarz – 15 osób (2,4% i 19,7%), tkacz – 15 osób (2,4% i 41,7%), robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym – 15 (2,4% i 30%).

W pozostałych zawodach grupy długotrwale bezrobotnych stanowią poniżej 2% ogólnej populacji długotrwale pozostających bez pracy. Wymienione powyżej grupy zawodowe charakteryzują się tym, że osoby długotrwale bezrobotne to przede wszystkim kobiety. Poza grupą stolarzy udział kobiet w długotrwale bezrobotnych w tych zawodach mieści się w przedziale od 86,7% do 100%.

Branże działalności generujące największe populacje bezrobotnych wg stanu na koniec 2009 roku na terenie miasta Łomży wg rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy wg PKD to:

przetwórstwo przemysłowe – 771 osób, handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów – 662 osoby, budownictwo – 316 osób, działalność nie zidentyfikowana – 251 osób, pozostała działalność – 142 osoby, opieka zdrowotna i pomoc społeczna – 95, działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi i edukacja po 69 osób, działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją – 68 osób, transport i gospodarka magazynowa – 64 osoby, działalność finansowa i ubezpieczeniowa – 62 osoby, działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca – 54 osoby.

Pozostałe branże generowały mniej niż 50 osób bezrobotnych, a w dwóch: gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby i organizacje i zespoły eksterytorialne nie zanotowano bezrobotnych na terenie miasta Łomża. W wymienionych powyżej branżach zanotowano również największy „napływ” nowych bezrobotnych w ciągu omawianego okresu.

W 2009 roku największy „napływ” bezrobotnych z miasta zanotowano wśród bezrobotnych bez zawodu -1374 osoby. Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych stanowili 28,0% wszystkich nowo zarejestrowanych w tym czasie. Najwięcej „nowych” bezrobotnych zarejestrowało się w następujących zawodach i specjalnościach: sprzedawca –254 osoby (7,2% populacji nowo zarejestrowanych posiadających kwalifikacje), specjaliści ds. marketingu i handlu (sprzedaży) – 121 osób (4,1%), stolarz – 126 (odpowiednio 3,6%) asystent ekonomiczny (zawód szkolny: technik ekonomista) - 121 osób (3,4%), specjalista ds. marketingu i handlu (sprzedaży) – 113 osób (3,2%), ślusarz – 93 (2,6%), technik mechanik – 72 (2%), 9 robotnik budowlany – 64 (1,8%), murarz – 62 osoby (1,8%), inżynier rolnictwa – 60 (1,7%), pracownik biurowy (zawód szkolny: Technik prac biurowych) i kierowca samochodu ciężarowego po 58 bezrobotnych (1,6%), specjalista administracji publicznej – 52 osoby (1,5%), pedagog, mechanik pojazdów samochodowych i robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym po 49 bezrobotnych (1,4%), piekarz – 47 (1,3%), inżynier systemów komputerowych – 45 osób (1,3%), technik technologii drewna, kucharz i fryzjer (zawody szkolne: Fryzjer, Technik usług fryzjerskich) po 42 bezrobotnych (1,2%), sprzątaczką – 41 (1,16%), technik budownictwa – 40 (1,1%), krawiec – 39 osób (1,1%), magazynier – 37 (1,0%).

W pozostałych zawodach napływ był mniejszy niż 37 osób, a udział tych grup w populacji posiadających zawód nie przekraczał 1,0%.

W zawodach o znaczącym napływie bezrobotnych zanotowano również duże grupy nowo rejestrujących się absolwentów. W okresie 2009 roku do Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży zgłosiło się 676 bezrobotnych, w tym 400 kobiet, w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki z terenu miasta.

Największą grupę stanowili absolwenci nie posiadający zawodu – 268 osób. Grupa ta stanowiła 39,64% ogólnego „napływu” tej kategorii pozostających bez pracy i prawie 20% ogółu nowo rejestrujących się bezrobotnych bez kwalifikacji pochodzących z rynku pracy w Mieście Łomża. Wśród tej subpopulacji są niestety osoby, które uczyły się w szkołach realizujących kształcenie zawodowe.

Istotny „napływ” tej kategorii osób zanotowano w zawodach: specjalista ds. marketingu i handlu – 33 osoby (4,88% ogólnego napływu bezrobotnych absolwentów), inżynier systemów komputerowych – 25 (odpowiednio 3,7%), specjalista administracji publicznej 19 osób (2,81%), pedagog i socjolog po 13 osób (1,92%), inżynier rolnictwa, pielęgniarka, filolog –10 filologia obcojęzyczna i sprzedawca po 12 osób (1,78%), specjalista zastosowań informatyki i ekonomista po 10 bezrobotnych (1,48%).

Wśród zawodów występujących na rynku pracy w Mieście Łomża są takie, w których bezrobocie dotyka tylko mężczyzn. Należą do nich m.in. monter instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych, mechanik samochodów osobowych, mechanik pojazdów samochodowych, mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych, elektromonter [elektryk] zakładowy, kierowca samochodu ciężarowego, kierowca operator wózków jezdniowych, murarz, robotnik budowlany, tokarz, ślusarz, stolarz meblowy.

Na rynku pracy w Mieście Łomża występują również grupy zawodowe, w których bezrobocie dotyka przede wszystkim kobiety. Do najbardziej sfeminizowanych grup zawodowych zaliczają się: sprzedawca, asystent ekonomiczny [zawód szkolny: Technik ekonomista], sprzątaczką, krawiec, robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym, pracownik biurowy [Zawód szkolny: Technik prac biurowych], tkacz, fryzjer [zawody szkolne: Fryzjer, Technik usług fryzjerskich], kucharz, technik żywienia i gospodarstwa domowego, handlowiec [zawód szkolny: Technik handlowiec], pedagog, technik technologii odzieży, pomoc kuchenna, ekonomista, księgowy [samodzielny], telefonistka, pielęgniarka, sekretarka.

Sytuacja na lokalnym rynku pracy - obszar działania PUP w Łomży

Wyszczególnienie	PUP w Łomży	Miasto Łomża	Udział Miasta Łomży / w % /	
Liczba bezrobotnych	5450	3483	63,9	
w tym z prawem do zasiłku	837	551	65,8	
Liczba kobiet	2697	1741	64,6	
Zwolnieni z przyczyn zakładów pracy	112	72	64,3	
Zamieszkali na wsi	1725	0	0,0	
Osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	296	163	55,1	
Cudzoziemcy	74	73	98,6	
Osoby w szczególnej sytuacji na	Bezrobotni w wieku do 25 lat	1288	679	52,7
	Bezrobotni którzy ukończyli szkołę wyższą do 27 roku życia	114	73	64,0
	Długotrwale bezrobotni	2263	1494	66,0
	Kobiety, które nie podjęły zatrudnienia	583	350	60,0

rynku pracy	po urodzeniu dziecka			
	Bezrobotni w wieku powyżej 50 lat	1149	850	74,0
	Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych	1564	974	62,3
	Bez doświadczenia zawodowego	1435	817	56,9
	Bez wykształcenia średniego	2951	1824	61,8
	Samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 7 roku życia	358	254	70,9
	Które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia	83	67	80,7
	Niepełnosprawni bezrobotni	388	297	76,5
	po zakończeniu realizacji kontraktu socjalnego	1	1	100,0
Wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej zgłoszone w miesiącu		58	40	69,0
w tym, niewykorzystane		40	27	67,5
Podjęcia pracy ogółem		341	217	63,6
w tym praca subsydiowana		88	57	64,8
Stopa bezrobocia w %		12,3	14,4	

Największą populację bezrobotnych na koniec 2009 roku tworzyły osoby w wieku 25 – 34 lata. Stanowiły one 27,5% wszystkich zarejestrowanych w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży.

Bezrobotnych w wieku mobilnym było 3848, a ich udział w ogółem bezrobotnych wynosił 69,6% (na koniec analogicznego okresu 2008 roku – 66,9%).

W końcu 2009 roku największą grupę tworzyli bezrobotni z wykształceniem, co najwyżej gimnazjalnym (1524 osoby). W omawianym okresie jej liczebność zwiększyła się o 284 osoby (22,9%), natomiast jej udział w ogólnej populacji zmniejszył się o 2,2 punkty procentowe i wyniósł 27,6%.

Wszystkie pozostałe populacje bezrobotnych wg wykształcenia również zwiększyły swoją

liczebność:

- z wykształceniem wyższym o 164 osoby, tj. o 37,1%, jej udział w ogółem bezrobotnych zwiększył się o 0,3 punktów procentowych do 10,9%;
- policealnym i średnim zawodowym o 396 osób, czyli 39,3%, jej udział w bezrobociu rejestrowanym wyniósł 25,4% i był większy o 1,2 punktu procentowego niż na koniec 2008 roku;
- z wykształceniem ogólnym o 194 osoby, tj. o 52,3%, jej udział w ogółem bezrobotnych zwiększył się o 1,3 punktu procentowego w stosunku do analogicznego okresu 2008 roku i wyniósł 10,2%;
- z wykształceniem zasadniczym zawodowym o 332 osoby, tj. o 30,2%, a jej udział w ogółem bezrobotnych zmniejszył się o 0,6 punktu procentowego i na koniec roku wyniósł 25,9%.

Największą grupą bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy na koniec omawianego okresu byli poszukujący jej od 1 do 3 miesięcy. Populacja ta zwiększyła się o 198 osób, czyli o 17,8%, a jej udział w ogóle bezrobotnych wyniósł 23,7%, czyli o 3,0 punkty procentowe mniej niż na koniec 2008 roku.

Pozostałe grupy bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy, które również zwiększyły swoją liczebność:

- pozostający bez pracy do 1 miesiąca o 61 osób, czyli 12,4%, a jej udział w bezrobociu rejestrowanym był mniejszy o 1,8 punktu procentowego i wynosił 10,0%;
 - pozostający bez pracy od 3 do 6 miesięcy o 382 osoby, tj. o 54,6%, a jej udział w ogółem zarejestrowanych zwiększył się o 2,8 punktu procentowego do poziomu 19,6%.
 - grupa pozostająca bez pracy od 6 do 12 miesięcy o 644 osoby, tj. o 126,8%, jej udział w bezrobociu rejestrowanym wyniósł 20,8% i był większy o 8,6 punktu procentowego jak na koniec 2008 roku.
 - grupa pozostająca bez pracy od 12 do 24 miesięcy o 319 bezrobotnych, tj. o 70,6%, a jej udział w ogółem wyniósł 13,9% czyli o 3,0 punkty procentowe więcej niż rok wcześniej;
- Tylko grupa pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy zmniejszyła swoją liczebność o 234 osoby, tj. o 26,1%, a jej udział w ogólnej populacji bezrobotnych wyniósł 12,0% i był mniejszy o 9,6 punktów procentowych niż w końcu 2008 roku.

Bezrobotni długotrwale stanowili 42,2% bezrobocia rejestrowanego i było ich 1919.

Na koniec 2009 roku najliczniejszą grupę tworzyli bezrobotni posiadający staż pracy od 1 roku do 5 lat (1289 osób). W rozpatrywanym czasie grupa ta zwiększyła liczebność o 387 osób, czyli 42,9%, a jej udział w ogółem bezrobotnych wyniósł 23,3% i był większy o 1,6 punktu procentowego niż rok wcześniej.

Wszystkie pozostałe grupy bezrobotnych wg stażu pracy, również zwiększyły swoją liczebność w tym czasie:

- posiadający staż do 1 roku o 188 osób, tj. o 32,9%, jej udział w bezrobociu rejestrowanym wyniósł 13,8% i był o 0,1 punktu procentowego większy niż rok wcześniej;
- od 5 do 10 lat o 150 osób, tj. o 26,9%, udział w ogółem bezrobotnych wyniósł 12,8% i był mniejszy o 0,6 punktu procentowego niż na koniec analogicznego okresu 2008 roku;
- od 10 do 20 lat o 177 osób, tj. o 26,6%, udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 15,2% i był niższy o 0,8 punktu procentowego niż na koniec grudnia 2008 roku;
- od 20 do 30 lat o 130 osób, tj. o 27,4%, udział w ogółem bezrobotnych wyniósł 10,9% i był mniejszy o 0,5 punktu procentowego niż rok wcześniej;
- 30 lat i więcej o 36 osób, tj. o 40,4%, udział w ogółem wzrósł o 0,1 punktu procentowego i wyniósł 2,3%;
- bez stażu pracy o 302 osoby, tj. o 33,6%, a jej udział w ogółem wyniósł 21,7% i był większy o 0,1 punktu procentowego niż na koniec 2008 roku.

3.1.1.3 Niepełnosprawność w rodzinach

Badanie sytuacji osób niepełnosprawnych na terenie miasta Łomża prowadzi Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Biuro ds. Zatrudnienia i Rehabilitacji Osób

Niepełnosprawnych MOPS, Powiatowy Urząd Pracy w Łomży, ZUS, KRUS, Biuro ds. Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych oraz organizacje pozarządowe / w zakresie prowadzonej działalności /. Dane z realizowanego programu DOMINO pochodzą z 2002 roku. Prezentowane dane dotyczące sytuacji osób niepełnosprawnych w rodzinie i poza nią pochodzą zatem z różnych okresów czasu, dotyczą często tych samych osób i nie można ich bezpośrednio porównywać.

Według danych GUS liczba osób niepełnosprawnych stanowi ok. 10 % ogólnej liczby osób, ponad połowa osób niepełnosprawnych deklaruje, iż posiada opiekuna: osobę, która wspomaga ich w sprawach związanych z codziennym funkcjonowaniem. Większość opiekunów pozostaje w związkach małżeńskich, w dziewięciu przypadkach na dziesięć opiekun związany jest z podopiecznym więzami rodzinnymi. **Odsetek osób, które mają opiekuna wynosi 100% w przypadku dzieci do 16 roku życia**, zaś wśród pozostałych osób niepełnosprawnych rośnie wraz z orzeczonym stopniem niepełnosprawności (od 9% w przypadku niepełnosprawnych z orzeczeniem lekkiego stopnia, przez 48% wśród badanych ze stopniem umiarkowanym, do 60% wśród badanych, których stopień niepełnosprawności jest znaczny).

Badania kreślą wyraźny profil osoby niepełnosprawnej w Łomży dzieląc tą grupę strukturalnie na dwie części: żyjące poza rodzinami (objęte w ramach PPR odrębnym programem operacyjnym), oraz **rodziny osób niepełnosprawnych**. Jest co najmniej kilka źródeł ograniczeń w rehabilitacji społecznej, zdrowotnej i zawodowej osób niepełnosprawnych:

1. trudna sytuacja ekonomiczna większości gospodarstw domowych z osobami niepełnosprawnymi,
2. znaczna bierność na rynku pracy wśród osób niepełnosprawnych, których stopień niepełnosprawności ani wiek nie wykluczają podjęcia pracy;
3. ograniczona wiedza wśród osób niepełnosprawnych i ich opiekunów na temat instytucji, których celem jest niesienie pomocy tej grupie, przysługujących im form wsparcia (w tym finansowego), a także praw osób niepełnosprawnych;
4. niski stopień zorganizowania i zintegrowania środowiska osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

Do Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży w 2009 roku zgłoszono 66 ofert pracy dla osób posiadających uprawnienia inwalidzkie. Wśród nich 40,9% stanowiły oferty pracy subsydiowanej. Wszystkie zgłoszone propozycje zatrudnienia pochodziły z terenu miasta Łomży.

Udział rodzin w życiu społecznym

3.1.1.4 Uczestnictwo rodzin w kulturze

Zaledwie co dziesiąta osoba deklaruje, że uczestniczy w imprezach i wydarzeniach kulturalnych dość regularnie i często, 2/3 uczestniczy sporadycznie, zaś **1/5 w ogóle nie uczestniczy w życiu kulturalnym miasta**. Najczęściej udział w różnych formach kultury deklarowały osoby młode do 35 lat, lepiej wykształcone oraz o wyższych dochodach. Stosunkowo rzadko uczestniczą w kulturze osoby o najniższych dochodach oraz z podstawowym lub zasadniczym wykształceniem.

Głównymi powodami braku uczestnictwa w imprezach kulturalnych jest brak wystarczających środków finansowych oraz brak czasu, rzadziej zaś wskazywany jest brak informacji o imprezach i wydarzeniach. Wydaje się, iż oprócz przyczyn wskazanych przez respondentów głównym niewypowiedzianym powodem niskiego poziomu uczestnictwa w kulturze był brak aspiracji i motywacji.

3.1.1.5 Aktywność obywatelska w lokalnych sprawach publicznych

Z prowadzonych analiz wynika, że większość mieszkańców Łomży deklaruje **względne zainteresowanie sprawami miasta oraz lokalną polityką**.

Udział w wyborach prezydenta RP w 2005 roku wyniósł 46% uprawnionych do głosowania / w woj. podlaskim/. Tymczasem deklarowany przez osoby biorące udział w badaniu udział w ostatnich wyborach samorządowych jest znacznie wyższy, niż faktyczny. Jest to typowa prawidłowość dla wyników badań aktywności obywatelskiej /w tym: deklarowanego uczestnictwa w różnego rodzaju wyborach/.

Na ogół respondenci chętniej deklarują chęć wzięcia udziału w głosowaniach /a także mówią o swoim rzekomym uczestnictwie/, niż to faktycznie ma lub miało miejsce.

Bezpieczeństwo, patologie, zagrożenie przestępczością

3.1.1.6 Poczucie bezpieczeństwa

W mieście Łomża nie były prowadzone badania oceniające pracę policji i stopień poczucia bezpieczeństwa mieszkańców miasta. Doświadczenia światowe oceniają jednak przeprowadzone w innych miejscach wyniki badań ze sceptycyzmem: respondenci na ogół „nadrabiają minę” w badaniach ogólnych, a szczerzy poziom poczucia zagrożenia deklarują dopiero w badaniach policyjnych.

3.1.1.7 Patologie społeczne w rodzinach i ich otoczeniu

3.1.1.7.1 Przemoc

Według wniosków z diagnozy problematyki uzależnień **14% badanych stwierdziło, że w ciągu ostatniego roku osobiście doświadczyło jakichś aktów przemocy**. Ponadto 4% badanych było świadkami przemocy w domu, 4% w miejscu pracy, a 40% w miejscu publicznym. Podobnej wielkości odsetki uzyskano w badaniu .

Według analiz składających się na diagnozę problematyki uzależnień, ok. **14% mieszkańców Łomży ma w swoim sąsiedztwie osoby będące ofiarami przemocy fizycznej w rodzinie, zaś 27% badanych zna osobiście lub chociażby z widzenia jakąś kobietę, która jest maltretowana przez męża**. Ponadto ok. 5% przyznaje, że w ich rodzinie miała miejsce jakaś forma przemocy. **Oznacza to, że co trzynasta rodzina może być dotknięta tą formą patologii społecznej**.

3.1.1.7.2 Alkoholizm

Z przeprowadzonych analiz wynika, że stanu upojenia alkoholowego doświadczyła aż 17% badanych, w tym 12% stwierdziło, że upiło się 1 – 2 razy, a 5% – kilka razy. Istnieje więc stosunkowo liczna kategoria dorosłych **nadużywających alkoholu**.

Częstą okazją do picia alkoholu są różnego rodzaju **uroczystości rodzinne /96% respondentów/**. Stosunkowo częstym zjawiskiem jest spożywanie alkoholu w domu „dla relaksu”. Niepokojący jest fakt, że niemal **co czwarta osoba mająca kontakt z pracownikami MOPS i jednostek podległych ma w swojej bliższej lub dalszej rodzinie osoby, które mają problemy z alkoholem i go nadużywają**. Do osobistych problemów z nadużywaniem alkoholu przyznali się tylko nieliczni. Problem uzależnienia od alkoholu koreluje silnie ze zjawiskiem bezrobocia i zwiększoną liczebnością rodziny. Co trzecie dziecko żyjące w rodzinie alkoholowej doświadczyło przemocy ze strony pijanego rodzica, więcej niż co czwarte było świadkiem przemocy domowej.

Spożywanie alkoholu wśród młodzieży jest zjawiskiem rozpowszechnionym i dotyczy wysokiego procentu populacji. Niemal co czwarty młody człowiek deklaruje częste spożywanie alkoholu, 60% - okazjonalne. Średni wiek inicjacji alkoholowej 13 lat / wg badań ogólnopolskich / . Pierwszy kontakt z alkoholem wcześniej podejmują chłopcy. Dla badanych uczniów alkohol jest środkiem relatywnie łatwo dostępnym. Jedynie co dziesiąty uczeń

spotykał się z odmową za każdym razem kiedy próbował nabyć alkohol. Co piąty nigdy nie napotkał na trudności z jego nabyciem.

Jednak odsetek uczniów deklarujących, iż kilkakrotnie, choć nie za każdym razem, gdy próbowali nabyć alkohol, spotykali się z odmową wzrasta z upływem kolejnych lat. Można tu upatrywać pozytywnych skutków działania Komisji powołanych do kontrolowania dystrybucji alkoholu.

W rodzinach uczniów spożywanie alkoholu jest zjawiskiem powszechnym. Zaledwie 11% badanych deklaruje, że w ich rodzinnych domach alkohol nie był spożywany.

3.1.1.7.3 Narkotyki

Z dostępnych danych wynika, że 19 % badanych osób zalicza narkomanię do największych zagrożeń i negatywnych zjawisk społecznych występujących w miejscu zamieszkania. Dla porównania: chuligaństwo i wandalizm wskazuje ponad 40 % badanych, agresywną młodzież ok. 60% respondentów, a alkoholizm 31% respondentów.

25,40% badanych uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych zadeklarowało przynajmniej jednorazowy kontakt z narkotykami. W tym:

- odsetek młodzieży szkół **ponadgimnazjalnych** mającej przynajmniej jednorazowy kontakt z narkotykami wyniósł **28%**.
- Wśród badanych uczniów **gimnazjów** do minimum jednorazowego kontaktu z narkotykami przyznało się **11,90%**.

3.1.1.8 Przestępczość nieletnich:

Do końca 2009 roku na terenie podległym Komendzie Miejskiej Policji w Łomży zaewidencjonowane były **754 osoby** nieletnie, będące w zainteresowaniu Policji, z czego **267** nieletnich to osoby moralnie zagrożone, a **487 to sprawcy czynów karalnych**.

Do końca 2009 roku liczba nieletnich będących w zainteresowaniu Policji **zmaląa do 586 osób**. Liczba nieletnich, którzy zostali zaewidencjonowani w 2005 roku to 270 osób, z czego 73 to nowo ujawnieni nieletni zagrożeni demoralizacją, a 197 to nieletni, którzy w 2005 roku popełnili czyny karalne.

3.1.1.9 Rodzina łomżyńska w systemie pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, której zadaniem jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc społeczna powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin, ich integracji ze środowiskiem oraz zapobiegać powstawaniu trudnych sytuacji życiowych. Rodzaj, formy i rozmiar udzielanej pomocy stymulują osobę, rodzinę do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów przy wsparciu ze strony profesjonalistów - pracowników socjalnych oraz osób zaangażowanych w proces pomocy.

3.1.1.10 Liczba klientów systemu pomocy społecznej oraz formy pomocy w latach 2008- 2009:

Na ogólną liczbę klientów systemu pomocy społecznej – w związku ze zmianami ustawowymi i faktem przejścia nowych zadań przez pomoc społeczną składają się między innymi beneficjenci uzyskujący wsparcie z tytułu:

- 1) Ustawy o pomocy społecznej
- 2) Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych w tym - orzekanie o stopniu niepełnosprawności
- 3) Ustawy o świadczeniach rodzinnych
- 4) Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy

System pomocy społecznej w Łomży w analizowanych latach 2008-2009 obejmował wsparciem około 6,1 % ogólnej liczby mieszkańców Łomży. Liczba ta utrzymuje się na jednakowym poziomie z lekką tendencją wzrostową. Począwszy od dnia 01.05.2004r., w chwili wejścia w życie nowej ustawy o pomocy społecznej z dn. 12.03.2004r. oraz poszerzenia katalogu zadań realizowanych w ramach systemu pomocy społecznej o zadania wynikające z innych ustaw /ustawa o świadczeniach rodzinnych, o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawa o zatrudnieniu socjalnym/, obserwujemy realny wzrost liczby klientów uzyskujących wsparcie w ramach tego systemu.

Liczba klientów uzyskujących wsparcie z tytułu ustawy o pomocy społecznej

w latach 2008 – 2009:

Rok	Liczba rodzin objęta wsparciem	Liczba osób w tych rodzinach
2008	1509	3683
2009	1564	3793

Źródło: sprawozdawczość do MP i PS Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomży z lat 2008 – 2009

3.1.1.11 Rodzaje świadczeń przyznawanych klientom systemu pomocy społecznej w oparciu o ustawę o pomocy społecznej:

Świadczenia o charakterze finansowym i nie finansowym z zakresu zadań Gminy:

Najczęściej przyznawane świadczenia z zakresu zadań własnych i zleconych gminy w latach 2008-2009:

Rodzaj świadczenia	Ilość rodzin 2008	Ilość rodzin 2009
Zasiłki celowe i pomoc w naturze (bez pogrzebów i zdarzeń losowych)	997	1366
Zasiłki okresowe	806	915
Posiłek dla dzieci i młodzieży w okresie nauki w szkole	1207 osób	979 osób
Zasiłki stałe	257	262

Źródło: sprawozdawczość do MPiPS Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomży z lat 2008– 2009

Należy podkreślić rosnącą z roku na rok liczbę rodzin, którym przyznaje się pomoc w formie zasiłków celowych i w naturze / dożywianie /. W przypadku zasiłków stałych pamiętać należy, iż:

- wzrost liczby rodzin (w stosunku do lat wcześniejszych) otrzymujących zasiłki stałe może być - w części - wynikiem „powrotu” do systemu pomocy społecznej osób, które po

weryfikacji nie zostały zakwalifikowane przez ZUS jako osoby, którym przysługuje renta socjalna.

Zapewnienie specjalistycznego poradnictwa:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łomży zapewnia również swoim klientom wsparcie w postaci specjalistycznego poradnictwa.

Prowadzone są programy korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy w rodzinie / w czasie odbywania kary i po jej zakończeniu / , indywidualne spotkania z psychologiem, radcą prawnym, program dla osób z zaburzeniami psychicznymi, którego celem było zapobieganiu wykluczeniu społecznemu.

Od października 2006r Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy domowej. Scenariusz Programu został opracowany zgodnie z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Uczestnikami programu są:

- osoby będące sprawcami przemocy, których uczestnictwo wynika z osobistej decyzji; skierowani przez kuratora sądowego lub przez pracownika socjalnego.
- osoby skazane za czyny związane ze stosowaniem przemocy odbywające karę pozbawienia wolności w zakładzie karnym.

Celem programu jest zmniejszenie zachowań przemocowych, trening zachowań alternatywnych do agresji, nabycie umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach oraz polepszenie relacji rodzinnych.

Od roku 2002 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Patologii Społecznej – głównie poprzez udzielanie pomocy rzeczowej dzieciom i młodzieży z rodzin, w których istnieje problem alkoholowy.

Świadczenia rodzinne:

Przyznawanie i wypłacanie świadczeń rodzinnych dla mieszkańców Łomży realizuje Biuro ds. Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych Urzędu Miejskiego .

Od 01.05.2004r. obowiązuje nowy system świadczeń rodzinnych. Zamiast szeregu różnych zasiłków dla rodziny, jest wypłacany jeden wraz z dodatkami, zastępującymi obecne świadczenia. W ten sposób powstał system świadczeń rodzinnych, w którym ustalono jednolite kryterium zasad przyznawania pomocy.

Poza zasiłkiem rodzinnym klienci pomocy społecznej w Łomży mogą również uzyskać wsparcie w postaci następujących dodatków do tego zasiłku:

- 1) dodatek z tytułu urodzenia dziecka,
- 2) dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- 3) dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu pobierania,
- 4) dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
- 5) dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- 6) - dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego,
- 7) - dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania.

Zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka

Biuro ds. Świadczeń przyznaje zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka / tzw. „becikowe”/. Zapomoga / świadczenie jednorazowe/ przysługuje w związku z urodzeniem się żywego dziecka.

Zaliczka alimentacyjna

Zaliczki alimentacyjne są wypłacane przez Biuro ds. Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych Urzędu Miejskiego.

Powody trudnej sytuacji życiowej klientów:

Powody trudnej sytuacji życiowej klientów w latach 2008 - 2009 wśród klientów otrzymujących pomoc z tytułu ustawy o pomocy społecznej:

Powód trudnej sytuacji życiowej klientów	Liczba rodzin 2008 r.	Liczba rodzin 2009 r.
Ubóstwo	1182	920
Niepełnosprawność	404	334
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	356	164
Długotrwała choroba	464	296
Bezrobocie	809	662
Alkoholizm	104	44
Narkomania	2	-
Bezdomność	23	23

Źródło: sprawozdawczość do MPiPS Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomży z lat 2008 – 2009

W porównaniu do lat poprzednich, w 200 roku spadła liczba rodzin, które otrzymały wsparcie z tytułu niepełnosprawności. Do 2009 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy było bezrobocie. Warto jednak podkreślić, że liczba rodzin dotkniętych tą dysfunkcją po raz pierwszy od kilku lat zmniejszyła się. Tendencja ta pozostaje w korelacji z sytuacją na rynku pracy w Łomży oraz w związku z podejmowana praca w krajach UE

3.1.1.12 Wybrane zagadnienia z zakresu pomocy społecznej

a) Wsparcie dla osób niepełnosprawnych i osób starszych w systemie pomocy społecznej:

Inną formą pomocy świadczonej osobie niepełnosprawnej bądź osobie starszej – oprócz np. zapewnienia miejsca w placówce pomocy społecznej, bądź przyznania świadczenia rodzinnego - jest zapewnienie możliwości skorzystania z usług opiekuńczych, w tym usług specjalistycznych.

Usługi opiekuńcze w latach 2008-2009:

	2008	2009
Usługi opiekuńcze	119	100
w tym: usługi specjalistyczne	5	5

Źródło: sprawozdawczość do MP i PS Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomży z lat 2008 – 2009

Liczba osób, którym udzielono wsparcia w postaci usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2008 - 2009 utrzymuje się na jednolitym poziomie. Zapotrzebowanie na świadczenie usług w miejscu zamieszkania jest duże. Świadczy o tym duża ilość osób oczekujących na przyznanie tej formy pomocy.

W latach 2008 – 2009 MOPS w Łomży udzielał również wsparcia osobom niepełnosprawnym z tytułu **Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych**.

Liczba osób objętych wsparciem (tj. beneficjentów dofinansowań) Biura ds. Zatrudnienia i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w latach 2008– 2009:

Rehabilitacja społeczna

Świadczenia dla osób niepełnosprawnych – Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych	2008	2009
Likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się	34	14
Dofinansowanie kosztów działalności warsztatów terapii zajęciowej	35	35
Dofinansowanie uczestnictwa w turnusy rehabilitacyjnych	219	134
Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny	360	308

Rehabilitacja zawodowa

Świadczenia dla osób niepełnosprawnych – Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych	2008	2009
Zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy osób niepełnosprawnych	17	6
Zwrot kosztów wynagrodzenia oraz składek na ubezpieczenie społeczne	13	3
Finansowanie szkoleń organizowanych przez kierownika PUP	1	-
Jednorazowe dofinansowanie rozpoczęcia działalności gospodarczej, rolniczej lub wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej	4	5
Zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy dla osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu	-	1

Źródło: sprawozdania z działalności systemu pomocy społecznej w Łomży za lata 2008 – 2009

W budynku Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomży mieści się Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, którego zadaniem jest przede wszystkim wydawanie orzeczeń o niepełnosprawności dla osób dorosłych oraz dzieci.

Tab. nr 12: Liczba orzeczeń o niepełnosprawności w tym dla dzieci w latach 2008 - 2009:

Orzekanie:	2008	2009
orzeczenia o niepełnosprawności	1068	1152
w tym dla dzieci	242	236

Źródło: sprawozdania z działalności Zespołu w Łomży za lata 2008– 2009

Osoby niepełnosprawne stanowią jedną z grup społecznych, zagrożonych zjawiskiem wykluczenia społecznego.

Klienci Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomży /tj. respondenci zdefiniowani jako osoby, które w ciągu ubiegłego roku kontakt przynajmniej z jedną jednostką organizacyjną MOPS w Łomży/ stanowili 9% ogółu osób niepełnosprawnych.

Średni miesięczny dochód w gospodarstwach domowych niepełnosprawnych klientów MOPS w Łomży w ponad 70% przypadkach nie przekraczał kwoty kryterium dochodowego określonego ustawą o pomocy społecznej. 34% tych gospodarstw miało jakieś zaległości związane z opłatami stałymi / np. czynsz, gaz, ogrzewanie/, zaś 12% - zaległości związane ze spłatami kredytów lub pożyczek w instytucjach finansowych. Tylko 3% niepełnosprawnych klientów Ośrodka wykonywało w chwili badania pracę przynoszącą dochód / zarobek / bądź też pomagało nieodpłatnie w rodzinnej działalności gospodarczej. Spośród niepracujących tylko 18% poszukiwało pracy.

Wykluczeniu społecznemu niepełnosprawnych klientów Ośrodka sprzyja również brak udogodnień dla osób niepełnosprawnych oraz niewystarczający dostęp do sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego lub środków pomocniczych. Tylko 2% niepełnosprawnych, określanych jako klientów MOPS w Łomży, zadeklarowało, iż w ich lokalach mieszkalnych wprowadzono udogodnienia dla osoby niepełnosprawnej, zaś 9% - dysponowało sprzętem rehabilitacyjnym, ortopedycznym lub środkami pomocniczymi.

b) Wsparcie dla ofiar przemocy w systemie pomocy społecznej:

Pomoc z powodu przemocy w rodzinie (jako ustawowy powód przyznania pomocy społecznej) przyznawana jest od 2004 roku.

Liczba rodzin i osób, otrzymujących pomoc społeczną z tytułu występowania przemocy w rodzinie:

	2008	2009
Liczba rodzin	322	354
Liczba osób w rodzinach	1127	1345

Źródło: sprawozdawczość do MPIPS Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomży – Ośrodek Interwencji Kryzysowej z lat 2008 – 2009

Nie oznacza to jednakże, że do roku 2004 pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomży nie świadczyli pomocy potrzebującym wsparcia ofiarom przemocy. Spośród wielu form udzielanej pomocy, szczególne znaczenie ma współpraca Policji i MOPS w zakresie realizacji Procedury „Niebieskiej Karty”.

Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomży podejmowali działania w ramach w/w procedury, której nadrzędnym celem jest pomoc osobom/rodzinom zagrożonym lub doświadczającym przemocy.

Pracownicy socjalni realizując Procedurę „Niebieska Karta”, w ramach swoich kompetencji, wykonują następujące zadania na rzecz pomagania ofiarom przemocy domowej:

- diagnozowanie sytuacji rodziny lub osoby,
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i innych spraw bytowych,
- w ramach kompetencji MOPS zgłaszanie problemów do zatrudnionych w Ośrodku konsultantów: pedagogów, prawników, psychologów, a także wskazywanie, gdzie można taką pomoc uzyskać (prawną, pedagogiczną, psychologiczną, terapeutyczną),
- udzielanie informacji o przysługujących osobie/rodzinie świadczeniach i formach pomocy,
- w uzasadnionych przypadkach udzielanie pomocy finansowej i/lub rzeczowej,
- informowanie o możliwościach uzyskania pomocy w środowisku lokalnym,
- współpraca z innymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz ofiar przemocy i ich rodzin.

2.1.1.12 Szczegółowe dane dotyczące działań wynikających z realizacji Procedury „Niebieska Karta” w latach 2008 - 2009 roku przedstawia poniższa tabela:

Realizacja Procedury „Niebieskiej Karty” przez pracowników OIK w latach 2008 – 2009:

	2008	2009
Liczba zgłoszeń dotyczących przemocy	322	354
Liczba <i>Niebieskich Kart</i>	19	18
Ilość podjętych interwencji w środowisku	249	274
Liczba spraw wszczętych z kodeksu karnego /skierowania do prokuratury/	2	3
Liczba spraw skierowanych do sądu	21	24
Skierowania do innych instytucji świadczących pomoc ofiarom przemocy	17	23
Liczba skierowań do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	68	97

Źródło: sprawozdania do MPiPS Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej – OIK w Łomży z lat 2008 – 2009

Z roku na rok wzrasta liczba zgłoszeń dotyczących przemocy, liczby wydawanych „Niebieskich Kart” oraz ilości podejmowanych interwencji w środowisku.

Osoby zagrożone lub pokrzywdzone w wyniku przemocy miały również możliwość uzyskania specjalistycznej pomocy prawnej, psychologicznej, pedagogicznej i socjalnej w ramach realizowanego w MOPS i IOK programów dla Ofiar Przemocy koordynowanych przez MOPS. Zatrudnieni byli specjaliści ds. uzależnień i przemocy, udzielali wsparcia i informacji osobom doświadczającym negatywnych skutków uzależnienia, w tym przemocy, pracowali ze sprawcami przemocy w celu wykluczenia negatywnych zachowań.

2.1.2. Uzależnienia

Uzależnienia jako powód przyznania pomocy społecznej (z tytułu występowania problemów związanych z uzależnieniem od alkoholu lub narkotyków) nie są problemem dominującym /jak niepełnosprawność lub bezrobocie/. Należy jednakże podkreślić wciąż rosnącą liczbę rodzin, którym udziela się pomocy z wyżej wymienionego powodu:

Liczba rodzin, otrzymujących pomoc społeczną z tytułu alkoholu i narkomanii:

	Alkoholizm		Narkomania	
	2008	2009	2008	2009
Liczba rodzin	14	19	38	41

Źródło: sprawozdawczość do MPiPS Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomży z lat 2008 – 2009

3.2 Sytuacja instytucjonalna: istniejące jednostki i placówki; obowiązujące regulacje

3.2.1 Jednostka koordynująca wdrażanie Programu

Jednostką koordynującą wdrażanie Programu Pomocy Rodzinie powinien zostać ustanowiony **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej**. W ramach struktury MOPS funkcjonują:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
2. Ośrodek Interwencji Kryzysowej,
3. Biuro ds. Zatrudnienia i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
4. Klub Seniora
5. Środowiskowy Dom Samopomocy

3.2.1.1 Struktura „pierwszego kontaktu”

Pracownikiem pierwszego kontaktu w ramach systemu pomocy społecznej jest pracownik socjalny, który diagnozuje problemy rodziny i planuje strategię udzielania pomocy.

Obecnie w łomżyńskim systemie pomocy społecznej pracuje 28 pracowników socjalnych. Siedzibą pracowników socjalnych jest MOPS, / rejonizacja dostępna na stronie internetowej Urzędu Miejskiego/ dla mieszkańców /, dodatkowo jeden pracownik socjalny zatrudniony jest w Ośrodku Interwencji Kryzysowej.

3.2.1.2 Placówki pomocy instytucjonalnej skierowanej do rodziny i dziecka

System jednostek i placówek można klasyfikować i systematyzować pod kątem bardzo różnych kryteriów: rodzaju placówek, realizowanej funkcji /np.: opiekuńczo-wychowawcze, adopcyjno-opiekuńcze, interwencji kryzysowej/, sektora podmiotów prowadzących /publiczne, niepubliczne/, trybu pracy /dzienne, całodobowe/, wreszcie – profilaktyki realizowanej w danej placówce.

Pomoc instytucjonalna skierowana do dziecka i rodziny jest obecnie realizowana w oparciu o sieć placówek, **udzielających pomocy instytucjonalnej** skierowanej do rodziny i dziecka, w tym:

- - placówki publiczne podległe samorządowi miasta Łomża;
- placówki niepubliczne nadzorowanych przez samorząd a prowadzonych przez organizacje pozarządowe;
- inne, niepubliczne.

Ze względu na wykonywane zadania i tryb pracy dzielą się one na:

1. placówki opiekuńczo-wychowawcze:
 - a) wsparcia dziennego – świetlice socjoterapeutyczne
 - b) całodobowe
2. ośrodek interwencji kryzysowej,
3. ośrodek adopcyjno-opiekuńczy ,
4. placówki poradnicze
5. placówki oświatowe .

3.2.1.3 Zastępcza Opieka Rodzinna

1. W chwili uruchamiania programu w Łomży funkcjonuje 31 **rodzin zastępczych**, które obecnie zapewniają rodzinną opiekę zastępczą dla **dzieci**, w tym:
 - a. rodziny spokrewnione,
 - rodziny niespokrewnione,
 - b. rodziny zawodowe
2. W chwili uruchamiania programu w Łomży funkcjonuje **1 mieszkanie chronione**, z którego aktualnie korzysta **osoba niepełnosprawna z orzecznym znacznym stopniem niepełnosprawności**.

3.2.2. Regulacje lokalne w zakresie objętym Programem

3.2.2.1. Programy operacyjne

Program Pomocy Rodzinie będzie realizowany przy zachowaniu koordynacji z następującymi równoległymi programami operacyjnymi:

1. **Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych ;**
2. **Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy ;**
3. **Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**

3.2.2.2. Obowiązujące procedury

1. Obecnie MOPS funkcjonuje w oparciu o:
 - a. Uchwałę Nr 328/LI/05 Rady Miejskiej Łomży z dnia 29 czerwca 2005r. r. w sprawie nadania statutu Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Łomży,
 - b. Zarządzenie Nr 177/2004 Prezydenta Miasta Łomża w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Organizacyjnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomży.
2. „Procedura „Niebieska Karta” dla pomocy społecznej i Policji.

4. Cele Programu Pomocy Rodzinie

Cel generalny – misja programu

4.1.1. Cel generalny i zdefiniowani adresaci programu

Za generalny cel łomżyńskiego Programu Pomocy Rodzinie powinno być uznane **stworzenie systemu wsparcia dla rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym**.

W związku z takim sformułowaniem generalnego celu Programu powstaje konieczność doprecyzowania użytych w nim pojęć. W dalszych podrozdziałach rozdziału zostanie doprecyzowane, jak w ramach niniejszego Programu będzie definiowana i rozumiana **rodzina** (podrozdział 4.1.2/ , co będziemy uważali za **wykluczenie społeczne** (podrozdział 4.1.3., a wreszcie – co będziemy na gruncie tego programu rozumieli przez **system** wsparcia (podrozdział 3.1.3).

4.1.2. „Rodzina” – definicja i objaśnienie

Aby niniejszy Program Pomocy Rodzinie mógł być skierowany precyzyjnie do określonej grupy beneficjentów, trzeba na wstępie zdefiniować, jak będzie w nim rozumiana rodzina, oraz – jakich innych beneficjentów, poza zdefiniowanymi tu rodzinami, obejmuje Program.

W art. 6. p. 14) ustawy o pomocy społecznej⁴, gdzie definiuje się, co oznaczają poszczególne pojęcia użyte w ustawie, czytamy:

„14) rodzina - osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące;”

Inne akty prawa, w szczególności Kodeks rodzinny i opiekuńczy, nie podają odmiennych definicji. **Definicja ta będzie, więc przyjęta na gruncie niniejszego programu i zostanie zawężona do rodzin z dziećmi od 0 do 18 lat (do 25 lat w przypadku kontynuowania nauki przez dziecko)**. Objęte są nią w sposób oczywisty nie tylko rodziny pełne złożone z rodziców i dzieci, ale także przykładowo: osoby samotnie wychowujące dzieci czy osoby połączone faktycznym związkiem o charakterze nieformalnym.

Powyższa definicja w ramach niniejszego programu będzie interpretowana rozszerzająco: warunek współzamieszkiwania będzie traktowany jako dodatkowy do warunku wspólnego gospodarowania. Oznacza to, że beneficjentami Programu będą także rodziny, które /np. z przyczyn losowych, zawodowych, mieszkaniowych, finansowych/ czasowo nie zamieszkują wspólnie, ale utrzymują faktyczną więź i wspólnie gospodarują.

Dodatkowo program obejmie jako beneficjentów niektóre grupy osób nie mieszczących się w powyższej definicji rodziny. Będą to w szczególności dzieci i młodzież, którym rodzina biologiczna nie zapewnia należytej opieki: podopieczni placówek opiekuńczo-wychowawczych i innych form opieki oraz dzieci i młodzież oczekująca na skierowanie do takich placówek i form opieki, a także osoby, które opuściły takie placówki.

4.1.3. „Wykluczenie społeczne”, „zagrożenie wykluczeniem” - definicja i objaśnienie

W sformułowaniu celu generalnego niniejszego programu pojawia się pojęcie „**zagrożenia wykluczeniem społecznym**”, wykluczenie społeczne zdefiniowano jako: „sytuację uniemożliwiającą lub znacznie utrudniającą jednostce lub grupie zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób.”

W ramach niniejszego programu należy podkreślić, że przesłanką do objęcia danej rodziny lub osoby działaniami programu jest już samo realne zagrożenie wykluczeniem, a nie tylko istniejący stan wykluczenia. Ponadto program odnosi to zagrożenie nie tylko do całych rodzin, ale także do osób w rodzinach.

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593, z późniejszymi zmianami).

z późniejszymi

Należy podkreślić, że czynniki zagrożenia wykluczeniem społecznym mają skrajnie niejednorodny charakter i nie można ich stawiać w jednym rzędzie. Są wśród nich zarówno patologie i dysfunkcje społeczne /np. konflikty z prawem, uzależnienia/, jak i czynniki absolutnie neutralne i niezawinione /płeć, wiek, niepełnosprawność/, a nawet – co należy podkreślić – stany pożądane społecznie /np. wielodzietność/, lecz potencjalnie narażające rodzinę na większe trudności z powodu przyjętego przez nią na siebie większego zakresu zadań. Wobec tego pomoc rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym z definicji wymaga podejścia zindywidualizowanego i jest obszarem oddziaływania nie tylko na rzecz wsparcia potencjalnych wykluczonych, ale także – obszarem edukacji społecznej skierowanej do całego społeczeństwa.

4.1.4. „System działań” – definicja i objaśnienie

W sformułowaniu celu generalnego programu jest mowa o stworzeniu „**systemu** działań na rzecz rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym”. Także w Ustawie o pomocy społecznej (art. 17 p. 13) czytamy, że zadaniem gminy jest „tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną”. Warto więc ustalić co w obu kontekstach oznacza termin „system”. Przytoczymy tu jedną z definicji formułowanych na gruncie teorii systemów:

System to zbiór elementów powiązanych ze sobą relacjami w taki sposób, że stanowią one całość zdolną do funkcjonowania w określony sposób. /T. Tomaszewski/

Program pomocy rodzinie składa się z wielkiej liczby elementów zróżnicowanych co do charakteru:

- elementów strukturalnych /statycznych/
 - materialnych: placówek, innych form organizacyjnych udzielania wsparcia, zasobów ludzkich, środków finansowych, zaangażowanego majątku itd,
 - niematerialnych: przyjętych regulaminów, procedur, obowiązujących regulacji, standaryzacji, specyfikacji itd.,
- elementów funkcjonalnych /dynamicznych/
 - działań ciągłych, stałych: świadczenia usług społecznych, realizacji procedur itd.
 - działań unikalnych /(jedorazowych lub powtarzalnych/: podejmowanych projektów, prowadzonych akcji itd.

Skoro patrzymy na Program Pomocy Rodzinie jako na **strukturę** elementów *materialnych* /zaangażowanych zasobów ludzkich, majątku, środków finansowych/ i spajających je stałych elementów *niematerialnych* /uchwał, regulaminów, standaryzacji/, a tę strukturę z kolei postrzegamy jako wykonawcę **funkcji stałych** /procedur/ i *unikalnych* projektów/, to **tak ujęta całość** /struktura wykonująca funkcję/ **będzie uznana za system wówczas, gdy każdy element (zarówno strukturalny, jak i funkcjonalny) tej całości będzie współdziałał z innymi dla wypełnienia celu generalnego – misji Programu.**

Dla uznania, że dany program ma charakter systemowy, istotne jest stwierdzenie dodatnich sprzężeń zwrotnych między jego elementami: element programu powinny wzmacniać się i wspierać wzajemnie. Stąd przy poszczególnych celach niniejszego Programu wielokrotnie podkreśla się znaczenie koordynowania działań, wzajemnego monitorowania i uzupełniania, wypełniania przestrzeni na styku różnych celów strategicznych, aby nie pozostawały obszary zaniedbane przez program. Właśnie taki – całościowy i spójny program złożony z powiązanych i wzajemnie wzmacniających się elementów, należy uznać za **system**.

Cele główne, cele szczegółowe i wyniki

Zespół pracujący nad Programem wskaże cele i wyniki, które będą realizowane i monitorowane w ramach Programu Pomocy Rodzinie.

Informacja dotycząca propozycji podejmowanych działań przedstawiona jest w poniższej tabeli.

Kierunki i wyniki działań – po opracowaniu przez zespół mogą podlegać modyfikacjom.

Wykaz celów i wyników PPR przedstawionych do oceny i modyfikacji realizowanych w ramach programu i monitorowanych z poziomu programu

Numer celu, wyniku programu	Treść celu, wyniku Programu Pomocy Rodzinie	Planowany termin realizacji celu
Cel główny 1	Promocja zatrudnienia oraz aktywizacja lokalnego rynku pracy	2010-2015
Cel szczegółowy 1.1	Zwiększenie umiejętności osób bezrobotnych i zagrożonych bezrobociem do ulokowania się na rynku pracy	2010-2015
Wynik 1.1.1	Oferowanie poszukującym pracy dostępu do efektywnych instrumentów zwiększających ich zdolność do bycia zatrudnionym i szansę na powtórne zatrudnienie	2011-2015
Wynik 1.1.2	Dostosowywanie aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu do indywidualnych potrzeb osób bezrobotnych z uwzględnieniem osób mających szczególne trudności na rynku pracy	2011-2015
Cel szczegółowy 1.2	Przeciwstawienie się bezrobociu ludzi młodych	2010-2015
Wynik 1.2.1	Wspieranie bezrobotnych osób do 25 roku życia oraz absolwentów szkół wyższych do 27 roku życia aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu	2011-2015
Wynik 1.2.2	Udzielanie pomocy w poszukiwaniu i podjęciu zatrudnienia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo – wychowawcze	2011-2015
Cel szczegółowy 1.3	Opracowanie programów i podjęcie działań mających na celu pomoc ofiarom przemocy w znalezieniu się na rynku pracy	2010-2015
Wynik 1.3.1	Pomoc ofiarom przemocy w podejmowaniu aktywnej działalności na rynku pracy / różnorodne formy adekwatne do predyspozycji i uwarunkowań zewnętrznych /	2011-2015
Wynik 1.3.2	Opracowanie i wdrożenie programów ułatwiających osobom, które przez wiele lat były ofiarami przemocy domowej, zdobycie kwalifikacji zawodowych i podjęcie aktywności na rynku pracy	2011-2015

Cel główny 2	Zbudowanie systemu działań wspomagających funkcjonowanie rodzin z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym	2010-2015
Cel szczegółowy 2.1.	Stworzenie systemu pomocy rodzinom osób niepełnosprawnych	2010-2015
Wynik 2.1.1	Upowszechnianie aktualizowanej informacji o możliwościach pomocy psychologicznej i prawnej dostępnej osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom	od 2011
Wynik 2.1.2	Wprowadzenie do systemu wspierania rodzin usługi „czas wolny dla rodziny” (krótkoterminowa opieka nad osobą niepełnosprawną w domu)	od 2011
Wynik 2.1.3	Stworzenie oferty wsparcia rodzin z osobami niepełnosprawnymi w środowiskach lokalnych	od 2011
Wynik 2.1.4	Opracowanie i wdrożenie programu wspierania osób niepełnosprawnych intelektualnie oraz osób z zaburzeniami psychicznymi chcących założyć rodzinę	od 2011
Wynik 2.1.5	Opracowanie i wdrożenie programów edukacyjno-rozwojowych dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin	od 2011
Cel szczegółowy 2.2	Zmodernizowanie istniejącego systemu pomocy dziecku i rodzinie	2010-2015
Wynik 2.2.1	Zorganizowanie systemu wsparcia i szkolenia ustawicznego rodziców zastępczych i osób prowadzących rodzinne pogotowia opiekuńcze	od 2011
Wynik 2.2.2	Istnienie różnorodnych form opieki zastępczej zapewniających kompleksową pomoc realizowaną w oparciu o środowisko dziecka, jego rodzinę i przyjaciół	od 2011
Wynik 2.2.3	Zapewnienie warunków do organizowania rodzinnych form opieki zastępczej	od 2011
Wynik 2.2.4	Istnienie placówek oraz dostępność różnorodnych form pomocy i opieki dla dzieci zaniedbywanych społecznie	od 2011
Wynik 2.2.5	Stworzenie systemu współpracy i komunikacji pomiędzy organizacjami i instytucjami świadczącymi pomoc dziecku i rodzinie	od 2011
Wynik 2.2.6	Opracowanie i wdrożenie programów mających na celu przywrócenie rodzinom naturalnym funkcji wychowawczej, społecznej i ekonomicznej	od 2011
Cel szczegółowy 2.3	Rozwój usług profilaktyczno – wspierających skierowanych do rodzin dysfunkcyjnych	2010-2015
Wynik 2.3.1	Skoordynowanie pomocy materialnej i poradnictwa	od 2011
Wynik 2.3.2	Opracowanie i wdrożenie programu diagnostyczno – interwencyjnego skierowanego do rodzin o wspólnej charakterystyce najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym	od 2011
Cel szczegółowy 2.4.	Organizowanie form edukacji rodziców z wykorzystaniem istniejącego systemu szkolnego	2010-2015
Wynik 2.4.1	Organizowanie medialnych akcji edukacyjnych na temat roli rodziców w wychowaniu dziecka	od 2011
Wynik 2.4.2	Udostępnienie oferty doskonalenia zawodowego dla nauczycieli oraz trenerów w zakresie edukacji rodziców	od 2011
Wynik 2.4.3	Organizowanie grup wsparcia dla rodziców, którzy nie radzą sobie z problemami wynikającymi z uzależnienia ich dzieci	od 2011
Wynik 2.4.4	Opracowanie programów dot. działań na rzecz rodzin wymagających wsparcia w pełnieniu funkcji wychowawczej	od 2011
Cel szczegółowy 2.5.	Rozszerzenie oferty dot. pomocy psychologicznej, socjalnej i prawnej kierowanej do uzależnionych ofiar przemocy i ich rodzin	2010-2015
Wynik 2.5.1	Stworzenie systemu współpracy i komunikacji instytucji i organizacji świadczących pomoc psychologiczną, socjalną i prawną ofiarom przemocy i ich rodzinom	od 2011
Wynik 2.5.2	Zapewnienie środków na bezpłatne korzystanie z pomocy psychologicznej, socjalnej i prawnej ofiarom przemocy i ich rodzinom na stałym poziomie	od 2011
Wynik 2.5.3	Zwiększenie dostępności specjalistycznych form pomocy dla osób uzależnionych i ich rodzin	od 2011

Cel szczegółowy 2.6.	Zorganizowanie pomocy kierowanej do absolwentów programów terapeutycznych osób uzależnionych w powrocie do życia rodzinnego	2010-2015
Wynik 2.6.1	Opracowanie i wdrożenie programów przygotowujących absolwentów programów terapeutycznych do powrotu do życia rodzinnego	od 2011
Wynik 2.6.2	Opracowanie i wdrożenie programów przygotowujących rodziny do powrotu jej członków po zakończeniu programu terapeutycznego	od 2011
Wynik 2.6.3	Realizacja programów terapeutycznych kierowanych do osób z syndromem DDA (dorosłe dziecko alkoholika)	od 2011
Wynik 2.6.4	Zwiększenie dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej osobom uzależnionym	od 2011
Cel szczegółowy 2.7	Stworzenie działań umożliwiających osobom starszym i ich rodzinom korzystanie z usług opiekuńczych i różnych form wsparcia, aktywizacja, zmiana wizerunku osób starszych w środowisku lokalnym	2010-2015
Wynik 2.7.1	Organizacja grup wsparcia dla rodzin oraz form okresowego zastępowania członków rodzin opiekujących się osobą starszą i przewlekle chorą	od 2011
Wynik 2.7.2	Opracowanie systemu wspierania rodzin przez zwiększenie oferty świadczenia usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług dla osób starszych w miejscu zamieszkania	od 2011
Wynik 2.7.3	Aktywizacja osób starszych – rekreacja i rozwój zainteresowań, wzmacnianie potencjału w celu rozwoju osobowego, aktywności i samorealizacji, wykorzystanie i wzmacnianie potencjału, doświadczenia, integracja społeczne i międzypokoleniowa	
Wynik 2.7.4	Zapewnienie poprawy sytuacji bytowej, zdrowotnej, umożliwienie wsparcia psychologicznego w sytuacjach kryzysowych	
Cel szczegółowy 2.8	Organizacja kompleksowej pomocy osobom opuszczającym zakłady karne w powrocie do życia rodzinnego	2010-2015
Wynik 2.8.1	Opracowanie i wdrożenie programów przygotowujących osoby odbywające kary pozbawienia wolności do prawidłowego pełnienia funkcji rodzicielskich po zakończeniu odbywania kary	od 2011

Cel główny 3	Zapewnienie równych szans rozwoju osobom z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez ułatwienie im dostępu do edukacji, kultury i sportu	2010-2015
Cel szczegółowy 3.1	Stworzenie równych szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	od 2011
Wynik 3.1.1	Stworzenie miejskiego programu wczesnego wspomagania rozwoju dzieci, we współpracy wydziału oświaty i placówek służby zdrowia	od 2011
Cel szczegółowy 3.2	Rozszerzenie oferty edukacyjnej w zakresie profilaktyki dla osób zagrożonych uzależnieniem, osób uzależnionych oraz ich rodzin	2010-2015
Wynik 3.2.1	Rozszerzenie działalności profilaktycznej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień	od 2011
Cel szczegółowy 3.3	Zorganizowanie działań w zakresie informowania społeczeństwa o problemie przemocy i o zagrożeniach ze strony sekt i grupy subkulturowych	od 2011
Wynik 3.3.1	Stworzenie oferty działań rozwijających społeczną świadomość w zakresie problemu przemocy	od 2011
Wynik 3.3.2	Stworzenie programów profilaktycznych skierowanych do dzieci, młodzieży i rodziców, omawiających zagrożenia ze strony sekt i niektórych grup subkulturowych	od 2011
Cel szczegółowy 3.4	Prowadzenie w szkołach zajęć kształtujących świadomość norm moralnych i tolerancji wobec innych poglądów.	2010-2015
Wynik 3.4.1	Wprowadzenie do programów edukacyjnych w szkołach zagadnień z zakresu komunikacji międzykulturowej	od 2011
Wynik 3.4.2	Istnienie w szkolnych programach wychowawczych problematyki postaw tolerancji i akceptacji wobec odmienności	od 2011
Cel szczegółowy 3.5	Prowadzenie działań edukacyjnych na rzecz równego statusu kobiet i mężczyzn w Polsce	2010-2015
Wynik 3.5.1	Istnienie w lokalnych środkach przekazu medialnego stałej informacji na temat równego statusu kobiet i mężczyzn	od 2011

Cel główny 4	Zapewnienie właściwej pomocy medycznej osobom z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym	2010-2015
Cel szczegółowy 4.1	Zapewnienie osobom niepełnosprawnym opieki medycznej obejmującej wielospecjalistyczna diagnozę oraz kompleksowe leczenie	od 2011
Wynik 4.1.1	Stworzenie miejskiego programu wczesnego wspomaganie dzieci w rozwoju, przy współpracy wydziału oświaty i placówek służby zdrowia	od 2011
Wynik 4.1.2	Opracowanie programów zajmujących się profilaktyką niepełnosprawności	od 2011
Wynik 4.2.3	Poszerzenie sieci wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i zapewnienie środków na obniżenie kosztów korzystania z tej formy pomocy, informacja o miejscach i sposobie korzystania	od 2011
Wynik 4.2.4	Upowszechnienie informacji o placówkach służby zdrowia w Łomży prowadzących działania medyczne (podmiotów publicznych i niepublicznych) na rzecz osób niepełnosprawnych	od 2011
Wynik 4.2.5	Stworzenie systemu uzupełniania rehabilitacji medycznej wsparciem psychologiczno-terapeutycznym w obszarach tego wymagających	od 2011
Cel szczegółowy 4.2	Zapewnienie specjalistycznej pomocy medycznej osobom uzależnionym i nieuleczalnie chorym	2010-2015
Wynik 4.2.1	Stworzenie systemu współpracy między placówkami zajmującymi się pomocą osobom nieuleczalnie chorym lub uzależnionym i ich rodzinom.	od 2011
Wynik 4.2.2	Opracowanie programów edukacyjnych dotyczących profilaktyki chorób zakaźnych wśród osób uzależnionych.	od 2011

Cel główny 5	Stworzenie systemu pomocy w zaspakajaniu podstawowych potrzeb mieszkaniowych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	2010-2015
Cel szczegółowy 5.1	Zapewnienie miejsc zamieszkania usamodzielniającym się wychowankom placówek opiekuńczo – wychowawczych i rodzinnych form opieki zastępczej	od 2011
Wynik 5.1.1	Istnienie różnorodnych form mieszkań dostępnych dla wychowanków placówek opiekuńczo - wychowawczych / mieszkania chronione, mieszkania socjalne i komunalne, przejściowe /	od 2011
Wynik 5.1.2	Opracowanie systemu premiowania właścicieli i administratorów zasobów mieszkaniowych przeznaczających w nich miejsca dla wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych	od 2011
Cel szczegółowy 5.2	Opracowanie sposobu zapewniania ofiarom przemocy informacji o miejscach uzyskania pomocy i bezpiecznego pobytu, zabezpieczenia miejsca pobytu dla sprawców przemocy w stosunku do których orzeczono zakaz pobytu w miejscu dotychczasowego zamieszkania	2010-2015
Wynik 5.2.1	Funkcjonowanie bazy informacji o miejscach czasowego pobytu dla ofiar przemocy.	od 2011
Wynik 5.2..2	Przygotowanie miejsc czasowego pobytu dla sprawców przemocy.	od 2011

Cel główny 6	Zorganizowanie działań zapewniających bezpieczeństwo i ochronę prawną osobom z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym	2010-2015
Cel szczegółowy 6.1	Stworzenie systemu edukacji społecznej na temat przemocy i sposobów przeciwdziałania jej	od 2011
Wynik 6.1.1	Istnienie wyraźnie określonych procedur postępowania związanych z zapewnieniem elementarnego bezpieczeństwa ofiarom różnych form przemocy	od 2011
Wynik 6.1.2	Stworzenie w mieście sieci Punktów Informacyjno – Konsultacyjnych / np./ w ramach funkcjonujących placówek oświatowych lub służby zdrowia /	od 2011
Wynik 6.1.3	Prowadzenie akcji informacyjnych zwiększających świadomość społeczną o różnych rodzajach przemocy /w tym mobbing, stalking/	od 2011
Wynik 6.1.4	Przeszkolenie osób interweniujących w zakresie działań prawnych w sytuacjach przemocy	od 2011
Wynik 6.1.5	Opracowanie programów edukacyjnych dla liderów grup samopomocowych	od 2011
Cel szczegółowy 6.2	Zapewnienie kontroli przestrzegania prawa wobec osób przebywających w instytucjach opieki i pomocy społecznej	2010-2015
Wynik 6.2.1	Stworzenie systemu monitoringu i oceny realizacji Karty Praw Osób Niepełnosprawnych i Karty Praw Dziecka, wobec osób przebywających w instytucjach opieki i pomocy społecznej	od 2011

Cel główny 7	Stworzenie osobom z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym warunków do udziału w różnych formach życia społecznego	2010-2015
Cel szczegółowy 7.1	Umożliwienie osobom niepełnosprawnym pełnego udziału w życiu społecznym	od 2011
Wynik 7.1.1	Istnienie łomżyńskiego zintegrowanego systemu pomocy środowiskowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	od 2011
Wynik 7.1.2	Tworzenie grup wsparcia dla rodzin osób o głębokiej i wielorakiej niepełnosprawności.	od 2011
Wynik 7.1.3	Włączenie funkcji asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej jako stałego elementu systemu wsparcia.	od 2011
Wynik 7.1.4	Opracowanie zasad organizacji i działania wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych.	od 2011

Cel główny 8	Utworzenie zintegrowanego systemu pomocy społecznej w Łomży	2010-2015
Cel szczegółowy 8.1	Rozwijanie systemu zapobiegania problemom niedożywienia	od 2011
Wynik 8.1.1	Ograniczenie niedożywienia dzieci i młodzieży w rodzinach ubogich	od 2011
Wynik 8.1.2	Zapewnienie bezpłatnych posiłków dla potrzebujących	od 2010
Wynik 8.1.3	Promowanie inicjatyw społecznych rozwiązujących problemy osób i rodzin niedożywionych	od 2011
Cel szczegółowy 8.2	Przeciwdziałanie utrwalaniu i przekazywaniu z pokolenia na pokolenie zjawisk związanych z ubóstwem	2010-2015
Wynik 8.2.1	Istnienie aktywnych form pomocy zaspakajających podstawowe potrzeby życiowe w miejscu zamieszkania	od 2011
Wynik 8.2.2	Istnienie programów readaptacji społecznej przeciwdziałających procesom marginalizacji	od 2011
Wynik 8.2.3	Organizowanie różnorodnych form oddziaływania o charakterze edukacyjnym, organizacyjnym i informacyjnym wspierających adaptację społeczną osób i grup wykluczonych	od 2011
Cel szczegółowy 8.3	Rozwój lokalnej samoorganizacji, tworzenie więzów samopomocy	2010-2015
Wynik 8.3.1	Aktywizowanie lokalnych instytucji samorządowych i pozarządowych	od 2011
Cel szczegółowy 8.4	Opracowanie skoordynowanego systemu działania wszystkich służb pomocowych w sytuacjach stwierdzenia faktu przemocy	od 2011
Wynik 8.4.1	Opracowanie procedur udzielania pomocy psychologicznej, socjalnej i prawnej oraz ustalenie sposobów badania jej efektywności	od 2011
Wynik 8.4.2	Opracowanie systemu informowania osób doświadczających przemocy o możliwościach korzystania z instytucjonalnej pomocy	od 2011
Wynik 8.5.3	Opracowanie standardów udzielania pomocy socjalnej ofiarom przemocy	od 2011
Wynik 8.5.4	Organizacja grup samopomocowych, składających się z osób, które doświadczyły przemocy i są gotowe do udzielania wsparcia aktualnie jej doświadczającym	od 2011
Cel szczegółowy 8.6	Wspieranie i koordynacja dotychczasowych działań pomocowych na rzecz osób uzależnionych	2010-2015
Wynik 8.6.2	Opracowanie i rozpowszechnianie stale aktualizowanego informatora o instytucjach, organizacjach i programach pomocowych dla osób uzależnionych i ich rodzin	od 2011

5. Szczegółowy opis celów strategicznych programu

5.1 Struktura realizacyjna Programu

Struktura realizacyjna Programu jest zgodna ze strukturą realizacyjną Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta składającą się z następujących elementów: organizacja realizacji, sposób monitorowania, sposób ewaluacji, sposób finansowania.

Partnerami Programu biorącymi udział w jego realizacji powinny zostać /m.in./:

- Podlaski Urząd Wojewódzki;
- Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego
- Wydziały Urzędu Miejskiego zajmujące się problematyką społeczną
- Sąd Rejonowy
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
- Straż Miejska
- Komenda Miejska Policji
- Poradnie Pedagogiczno-Psychologiczne
- Ośrodek Adopcyjno - Opiekuńczy
- Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza
- Szkoły, Przedszkola i inne placówki oświatowe
- Powiatowy Urząd Pracy
- Placówki Służby Zdrowia
- Organizacje pozarządowe
- Kościół

Należy ustanowić Koordynatora Programu

5.2. Opisy szczegółowe wybranych celów i wyników realizowanych w ramach Programu

Cel szczegółowy 2.2.

Zmodernizowanie istniejącego systemu pomocy dziecku i rodzinie

Uwarunkowania celu szczegółowego:

Zmodernizowanie systemu pomocy dziecku i rodzinie ma na celu skoordynowanie oraz poprawę działań instytucji (tj. MOPS, Sądu, Policji, Straży Miejskiej, placówek opiekuńczo-wychowawczych, ośrodka adopcyjno-opiekuńczego, ośrodka interwencji kryzysowej, Wydziału Oświaty UM, szkół, poradni psychologiczno-pedagogicznych) wspierających dziecko i rodzinę w prawidłowym funkcjonowaniu, co przyczyni się do konstruktywnych zmian istniejącego systemu pomocy dziecku i rodzinie. Transformacja ustrojowa i towarzyszące jej przemiany społeczno-gospodarcze w ostatnich latach spowodowały szereg niekorzystnych zjawisk społecznych, jak: wzrost bezrobocia, rozszerzenie sfery ubóstwa oraz nasilenie patologii społecznych. Szybkość i rodzaj przemian spowodowały, że wiele osób i rodzin dotknął problem życiowej bezradności, zagubienia i niezdolności do samodzielnego funkcjonowania. W wielu przypadkach prowadzi on do zaburzeń funkcjonowania, a w efekcie do rozpadu rodziny i konieczności umieszczenia dzieci w rodzinnych bądź instytucjonalnych formach opieki zastępczej. W niektórych przypadkach towarzyszy temu całkowite zerwanie więzi rodzinnych, utrata kontaktu dziecka z rodziną naturalną. Najlepszym rozwiązaniem, na tą trudną szczególnie dla dziecka sytuację, wydaje się podjęcie profesjonalnej, systemowej pracy z rodzinami, ich szkolenie oraz wzmocnienie w procesie opiekuńczo-wychowawczym, przy zapewnieniu odpowiedniego wsparcia specjalistycznego. Najważniejszymi zadaniami w tym zakresie są: wzmocnienie rodziny w prawidłowym funkcjonowaniu opiekuńczo-wychowawczym i społecznym, przygotowanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, odbudowywanie zerwanych więzi między rodziną naturalną, a dzieckiem umieszczonym w rodzinie zastępczej bądź placówce opiekuńczo-wychowawczej. Mają one w efekcie doprowadzić do usprawnienia i podniesienia jakości opieki nad dziećmi pozbawionymi opieki rodzicielskiej. Należy również zintensyfikować działania podjęte w ramach pracy z rodzicami biologicznymi dzieci umieszczonych w rodzinnych, bądź instytucjonalnych formach opieki zastępczej na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej, czego wymiernym skutkiem będzie zmniejszenie liczby dzieci wychowywanych poza środowiskiem rodzinnym.

Aktualnie funkcjonujące instytucje i organizacje realizują zadania w zakresie swoich kompetencji. Wskazane jest skoordynowanie systemu działań wspomagających funkcjonowanie rodzin z uwzględnieniem poszczególnych form pomocy skierowanych na rodzinę. Takie działanie spowoduje interdyscyplinarną pomoc oraz przyczyni się do prawidłowego funkcjonowania wzajemnie powiązanego systemu wsparcia. W ramach zaplanowanych zadań przewidziano m.in.:

- objęcie profilaktyką środowiskową rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym w szczególności rodziny z dziećmi, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze,
- zapewnienie systemowej, specjalistycznej pracy z rodzinami biologicznymi dzieci przebywających w zastępczych formach opieki, mającą na celu powrót dzieci do rodzin biologicznych,
- objęcie wsparciem wychowawczo – terapeutycznym dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych,
- upowszechnienie roli i znaczenia rozwoju rodzinnych i zastępczych form opieki,
- wspieranie rodzin zastępczych, w tym rodzin zastępczych zawodowych specjalistycznych, rodzin zastępczych o charakterze pogotowia rodzinnego oraz rodzinnych domów dziecka,
- wspieranie systemu szkoleń rodzin i kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych,
- wspieranie działań na rzecz poszerzenia zakresu usług świadczonych przez ośrodki adopcyjno – opiekuńcze, ośrodek pomocy społecznej, poradnie psychologiczno - pedagogiczne, szkołę, kuratorów sadowych na rzecz rodzinnych form opieki,
- rozszerzanie form wsparcia dla usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych,

- reorganizację placówek opiekuńczo – wychowawczych poprzez przygotowanie i wdrażanie programów naprawczych, co pozwoli na osiągnięcie standardów opieki i wychowania zgodne z aktualnie obowiązującymi w Polsce aktami normatywnymi,
- rozszerzanie ofert pomocy psychologicznej, socjalnej i prawnej dla osób uzależnionych, ofiar przemocy i ich rodzin a także osób opuszczających zakłady karne.

Ośrodek adopcyjno - opiekuńczy funkcjonujący na terenie Łomży umieścił dzieci pozbawione opieki rodzicielskiej w rodzinach adopcyjnych. Z pomocy publicznej placówki opiekuńczo-wychowawczej skorzystało w 2009 r 19 dzieci. W 2009 roku OAO przeprowadził postępowania adopcyjne w stosunku do 34 dzieci. Zostały podjęte i zakończone działania zmierzające do poprawy warunków i osiągnięcia standardów w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Powstała Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza . W roku 2009 Ośrodek Interwencji kryzysowej objął różnymi formami wsparcia ponad 1000 mieszkańców Łomży. Ośrodek ten działa w wyremontowanym i bardzo dobrze wyposażonym lokalu o wysokim standardzie. Posiada 9 miejsc hostelowych dla ofiar przemocy. Planowane jest upowszechnienie i wdrożenie Procedury Pomocy Dziecku Krzywdzonemu, która w dużej mierze przyczyni się do skoordynowania działań różnych instytucji w zakresie zapewnienia prawidłowej opieki i pomocy dzieciom. Należy stale aktualizować informacje teleadresowe oraz organizowanie min. 1 raz na kwartał spotkania z instytucjami wspierającymi dziecko i rodzinę. Realizacja wyników skierowana będzie na działania promujące i sprzyjające powstawaniu rodzin zastępczych i pogotowi rodzinnych, a także na wszechstronne wsparcie i zapewnienie specjalistycznej pomocy już istniejącym rodzinom zastępczym. Szkolenia specjalistyczne pozwolą na podwyższanie kompetencji wychowawczych opiekunów zastępczych. Dzięki akcjom promującym rodzicielstwo zastępcze, a także wsparciu rodzin funkcjonujących, planuje się zwiększenie ilości rodzin.

W chwili obecnej brak jest rodzin zastępczych zawodowych specjalistycznych dla dzieci niedostosowanych społecznie i dzieci zagrożonych niedostosowaniem społecznym oraz dzieci niepełnosprawnych. Zostaną zatem podjęte działania zmierzające do powstania - takich rodzin w okresie realizacji programu.

Wszyscy nowo przygotowujący kandydaci na rodziny zastępcze objęci są szkoleniem, które przygotowuje do podjęcia aktywnej współpracy z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczanych w opiece, jeśli tylko jest to zgodne z dobrem tych dzieci. Działania takie są podejmowane zwłaszcza w przypadku, gdy istnieje szansa na powrót dziecka pod opiekę rodziny biologicznej. Szkolenia przygotowujące kandydatów prowadzone są przez ośrodek adopcyjno-opiekuńczy wg programów zatwierdzonych decyzjami Ministra Polityki Społecznej. Zostaną rozpoczęte prace nad opracowaniem i wdrażaniem programów pracy z rodzinami biologicznymi. Powyższe programy zostaną przygotowane przez ośrodek adopcyjno - opiekuńczy, placówkę opiekuńczo-wychowawczą, poradnie psychologiczno-pedagogiczne oraz szkoły, W przypadku podjęcia szeregu działań profilaktycznych w środowisku, mających na celu powrót dziecka do rodziny naturalnej, planuje się wzrost liczby dzieci powracających do rodziców biologicznych.

Modernizacja systemu pomocy dziecku i rodzinie trwa na bieżąco i rozwija się w kierunku powstawania jak największej ilości form opieki nad dzieckiem zbliżonych do wychowania w rodzinie. W tym celu zabezpieczane są środki finansowe potrzebne do realizacji świadczeń przysługujących rodzinom zastępczym. Planowane są również kampanie informacyjne na rzecz powstawania nowych placówek rodzinnych. MOPS w Łomży planuje podjęcie starań o pozyskanie lokali, które mogłyby zostać użyczone kandydatom na rodziny zastępcze zawodowe wielodzietne.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Polityki Społecznej z dn. 14 lutego 2005r. istniejąca w Łomży placówka opiekuńczo-wychowawcza była poddawana restrukturyzacji. Efektem końcowym tego procesu jest powstanie Wielofunkcyjnej Placówki na ul. Rybaki i zredukowanie liczby wychowanków w placówce do max. 30 osób oraz osiągnięcie wymaganych standardów usług, opieki i wychowania.

Oprócz placówek gwarantujących opiekę całodobową istnieją również placówki wsparcia dziennego, które zapewniają dzieciom pomoc i opiekę w godzinach popołudniowych. W Łomży funkcjonują 2 ogniska wychowawcze. W czasie realizacji Programu Pomocy Rodzinie zakłada się podjęcie działań zmierzających do powstawania nowych placówek wsparcia dziennego.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza zapewnia opiekę i pomoc dzieciom zaniedbywanym społecznie. Poważnym problemem jednak jest znikoma dostępność placówek resocjalizacyjnych. Młodzież od 13 roku życia, wobec której zakończono postępowanie w sprawach nieletnich oczekuje na miejsce w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych na terenie całego kraju nawet do 1,5 roku. Przez ten okres pogłębia się patologia społeczna. Brak miejsc w placówkach resocjalizacyjnych stanowi poważne zagrożenie dla systemu pomocy dziecku i rodzinie.

Planowany harmonogram realizacyjny: do opracowania i korekty przez Zespół

Wyniki PPR	Zadania	Zadania
<p>2.2.1 Zorganizowanie systemu wsparcia i szkolenia ustawicznego rodziców zastępczych i osób prowadzących rodzinne pogotowia opiekuńcze</p>	<p>-Kontynuacja zadań związanych z organizacją: -cyklicznych spotkań edukacyjno-wspierających funkcjonujące rodziny zastępcze (w tym pełniące funkcję pogotowi rodzinnych) z przedstawicielami instytucji wspomagających funkcjonowanie rodzin zastępczych, - szkoleń kandydatów do prowadzenia rodzin zastępczych, - szkoleń rodzin zastępczych - spotkań grup wsparcia dla rodzin zastępczych, - spotkań specjalistyczno-problemowych z osobami prowadzącymi rodziny zastępcze zawodowe. -Dokonywanie oceny sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, - Diagnozowanie zapotrzebowania na formy wsparcia i szkolenia podczas przeprowadzanych wywiadów środowiskowych przez pracowników socjalnych.</p>	<p>- Kontynuacja zadań związanych ze wsparciem i szkoleniem rodzin zastępczych realizowanych - Diagnozowanie zapotrzebowania w zakresie przygotowania informatorów, ulotek związanych ze specyfiką rozwojową dzieci i młodzieży Diagnozowanie zapotrzebowania na szkolenia pracowników socjalnych w zakresie form wsparcia i szkolenia rodzin zastępczych</p>

<p>2.2.2 Istnienie różnorodnych form opieki zastępczej zapewniających kompleksową pomoc realizowaną w oparciu o środowisko dziecka, jego rodzinę i przyjaciół</p>	<p>- Kontynuacja zadań związanych z organizacją: - kampanii medialnych promujących idee rodzicielstwa zastępczego, - przygotowywania informacji tematycznych dla prasy lokalnej, radia, telewizji, - udział w programach telewizyjnych, radiowych - przygotowania i upowszechniania ulotek informacyjnych promujących idee rodzicielstwa zastępczego, - organizowanie i udział w festynach rodzinnych, - prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe, w tym rodzin zastępczych specjalistycznych, - zawieranie porozumień z innymi powiatami w zakresie zapewnienia opieki zastępczym dzieciom z terenu miasta Łomża, - podpisanie umów z rodzinami zastępczymi zawodowymi, - promowanie i przygotowanie kandydatów do prowadzenia placówki rodzinnej, - realizacja programów, projektów mających na celu pracę rodzin zastępczych z rodzicami biologicznymi dzieci i ich przyjaciół,</p>	<p>-Kontynuacja zadań związanych z zapewnieniem różnorodnych form opieki zastępczej - Wykorzystanie metody CAL realizowanej w oparciu o środowisko dziecka, jego rodzinę i przyjaciół - Przeprowadzenie szkoleń dla pracowników socjalnych zatrudnionych w MOPS i placówce opiekuńczo - wychowawczej w zakresie zapewnienia kompleksowej pomocy realizowanej w oparciu o środowisko dziecka, jego rodzinę i przyjaciół, - Przeprowadzenie szkoleń dla rodzin zastępczych i dyrektorów placówek rodzinnych w zakresie zabezpieczenia kompleksowej pomocy realizowanej w oparciu o środowisko dziecka, jego rodzinę i przyjaciół , - realizacja programów, projektów mających na celu pracę rodzin zastępczych z rodzicami biologicznymi dzieci i ich przyjaciół, - szkoła dla rodziców, - szkolenia dla rodziców biologicznych</p>
---	--	---

<p>2.2.3 Zapewnienie warunków do organizowania rodzinnych form opieki zastępczej</p>	<p>Zabezpieczenie środków na: - wypłatę świadczeń dla funkcjonujących rodzin zastępczych - szkolenia dla rodzin zastępczych - prowadzenie OAO Przygotowywanie i realizacja programów szkoleniowych zatwierdzonych decyzją Ministra Przeprowadzanie wywiadów środowiskowych dotyczących oceny kandydatów zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej</p>	<p>Kontynuacja zadań związanych z zabezpieczeniem odpowiednich środków finansowych.</p>
--	---	---

<p>2.2.4</p> <p>Istnienie placówek oraz dostępność różnorodnych form pomocy i opieki dla dzieci zaniechanymi społecznie</p>	<p>Funkcjonowanie istniejących placówek opiekuńczo-wychowawczych, Promowanie placówek rodzinnych - rozwój i promowanie powstawania placówek wsparcia dziennego, świetlic środowiskowych, klubów, ognisk wychowawczych Zapewnienie specjalistycznej i różnorodnej pomocy dzieciom i ich rodzinom w placówkach opiekuńczo- wychowawczych Realizacja programów i projektów edukacyjno-diagnostycznych dla dzieci i młodzieży – wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych Promowanie i przygotowanie kandydatów do prowadzenia placówki rodzinnej,</p>	<p>Kontynuacja zadań realizowanych w latach poprzednich.</p> <p>Tworzenie nowych placówek rodzinnych</p>
---	--	---

<p>2.2.5</p> <p>Stworzenie systemu współpracy i komunikacji pomiędzy organizacjami i instytucjami świadczącymi pomoc dziecku i rodzinie</p>	<p>Dokonanie rozeznania i zdobycie wszelkich informacji dot. organizacji i instytucji świadczących pomoc dziecku i rodzinie, łącznie z ich kompetencjami; Opracowanie posiadanych informacji w formie bazy danych; Rozpowszechnienie przygotowanej bazy danych wśród zainteresowanych instytucji i organizacji Organizowanie spotkań przedstawicieli różnych instytucji, wymiana doświadczeń, Udział w zespołach interdyscyplinarnych Aktualizacja procedury Dziecka Krzywdzonego</p>	<p>Zorganizowanie konferencji dotyczącej systemu współpracy i komunikacji pomiędzy organizacjami i instytucjami świadczącymi pomoc dziecku i rodzinie Kontynuacja działań podjętych w latach poprzednich w zakresie aktualizacji bazy danych Stworzenie systemu informatycznego przekazywania informacji między organizacjami i instytucjami świadczącymi pomoc dziecku i rodzinie Organizowanie spotkań przedstawicieli różnych instytucji, wymiana doświadczeń, Udział w zespołach interdyscyplinarnych</p>
<p>2.2.6</p> <p>Opracowanie programów mających na celu przywrócenie rodzinom naturalnym funkcji wychowawczej, społecznej i ekonomicznej</p>	<p>Skonstruowanie ankiety na temat realizowanych programów skierowanych do rodzin naturalnych Zebranie informacji o potrzebach w zakresie szkoleń dla rodzin naturalnych mających pomoc w wypełnianiu przez nich funkcji wychowawczej, społecznej i ekonomicznej; Przekazywanie posiadanych informacji o możliwościach uczestnictwa w programach zainteresowanym osobom i instytucjom; Przygotowanie projektów programów skierowanych do rodzin biologicznych w środowisku lokalnym, . Przygotowanie programów, projektów skierowanych do rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych</p>	<p>.Ewaluacja podjętych działań, Rozszerzanie nowej formy pracy z rodzinami biologicznymi poprzez włączenie w pracę środowiskową funkcji pedagoga rodzinnego Prowadzenie grup rodzin o charakterze wspólnotowym z rodziną liderem dla rodzin zastępczych pracujących z rodzicami biologicznymi Stworzenie bazy danych o instytucjach realizujących programy mające na celu przywrócenie rodzinom naturalnym funkcji wychowawczej, społecznej i ekonomicznej.</p>

<p>Beneficjenci bezpośredni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych • osoby pełniące funkcję rodzin zastępczych • rodziny biologiczne dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych • dzieci z rodzin dysfunkcyjnych • dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym korzystające z pomocy środowiskowej 	<p>Beneficjenci pośredni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizacje i instytucje mające na celu pomoc dziecku i rodzinie
<p>Korzyści z osiągnięcia celu szczegółowego:</p> <ul style="list-style-type: none"> -objęcie wsparciem merytorycznym funkcjonujących rodzin zastępczych – wymierna pomoc w przypadku trudności w sprawowaniu opieki zastępczej -objęcie efektywną pomocą rodzin naturalnych – poprawa ich funkcjonowania społecznego -dostosowanie placówek opiekuńczo-wychowawczych do obowiązujących standardów usług, opieki i wychowania -zwiększenie liczby różnorodnych form opieki zastępczej 	<p>Zagrożenia w realizacji celu szczegółowego:</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak kandydatów spełniających kryteria do pełnienia funkcji rodzin zawodowych specjalistycznych dla dzieci niedostosowanych społecznie

Wskaźniki i mierniki osiągnięcia założonych celów

1. Liczba spotkań grup wsparcia dla rodzin zastępczych
2. Liczba rodzin zastępczych, które zostały objęte szkoleniem specjalistycznym
3. Liczba rodzin zastępczych zawiązanych, które szkoleniu poddawane są na zlecenie MOPS
4. Liczba spotkań z osobami prowadzącymi rodziny zastępcze zawodowe
5. Liczba funkcjonujących rodzin zastępczych
6. Liczba przygotowanych rodzin adopcyjnych
7. Liczba rodzin zastępczych zawodowych (w tym: specjalistycznych i pogotowi rodzinnych)
8. Liczba rodzin zastępczych utrzymujących kontakt z rodziną biologiczną dziecka
9. Liczba dzieci, które z placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych powróciły do rodzin biologicznych
10. Liczba rodzin biologicznych objętych wsparciem pracownika socjalnego w zakresie powrotu dziecka do rodziny biologicznej
11. Liczba przeprowadzonych akcji medialnych promujących opiekę zastępczą
12. Liczba wydanych ocen predyspozycji osobowościowych i opiekuńczo-wychowawczych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej
13. Liczba funkcjonujących placówek opiekuńczo-wychowawczych socjalizacyjnych
14. Liczba funkcjonujących placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego
15. Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych
16. Liczba dzieci skierowanych do poszczególnych placówek opiekuńczo-wychowawczych
17. Liczba dzieci objęta wsparciem placówek opiekuńczo-wychowawczych
18. Ilości działań podjętych wspólnie z innymi organizacjami na rzecz pomocy dziecku i rodzinie
19. Ilość organizacji i instytucji oraz sponsorów włączających się w pomoc dziecku i rodzinie
20. Ilość opracowanych programów pomocy rodzinom naturalnym
21. Ilość rodzin naturalnych objętych w/w programami

Szacunkowy koszt i struktura finansowania zostanie ustalona po ustaleniu harmonogramu i podmiotów realizujących PPR

Należy ustalić:

Imię i Nazwisko Koordynatora : -

Imię i nazwisko koordynatora Programu Operacyjnego: -

Imię i nazwisko koordynatora celu głównego: -

Imię i nazwisko koordynatora celu szczegółowego: -

Imiona i nazwiska osób odpowiedzialnych za realizację wyników:

MOPS

– OAO

– Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza

-inne

Cel szczegółowy 2.3

Rozwój usług profilaktyczno – wspierających skierowanych do rodzin dysfunkcyjnych.

Uwarunkowania celu szczegółowego:

Rodzina dysfunkcyjna jest to grupa społeczna (rodzina), która z różnych przyczyn nie wypełnia zadań przypisanych rodzinie lub wypełnia te zadania w sposób niewłaściwy.

W obszar oddziaływania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej dostają się środowiska dysfunkcyjne. Dysfunkcyjność dotyczy tutaj zachwiania lub niewypełnienia jednej lub wielu funkcji rodziny. Skrajnym przypadkiem rodziny dysfunkcyjnej jest rodzina patologiczna. Stanowi zagrożenie dla istniejącego układu społecznego z kilku powodów.

Po pierwsze dlatego, że jej dorośli członkowie wchodzi w konflikt i odrzucają podstawowe wartości i normy społeczne. Stąd ich naznaczenie społeczne i izolacja.

Drugi, nie mniej istotny, powód bezpośredniego zagrożenia dla układu społecznego to dzieci poddawane procesowi socjalizacji i wychowywane w tych rodzinach. Dzieci ucząc się zachowań dewiacyjnych czy przestępczych, traktują je jako obowiązujące zachowanie, ponieważ wzory te docierają do nich za pośrednictwem rodziców lub najbliższych krewnych. Co więcej, wzory te bardzo często wzmacniane są negatywnymi sankcjami nieformalnymi, wprowadzanymi przez rodzinę patologiczną.

Ze względu na negatywne konsekwencje dla życia społecznego rodziny te znajdują się w centrum zainteresowania odpowiednich instytucji i specjalistów. Poza pomocą materialną działania wspierające funkcjonowanie dziecka w takiej rodzinie odbywają się:

1. Wewnątrz rodziny. Działania te mają charakter profilaktyczny, poradniczy oraz terapeutyczny czyli wspierający, realizowane są przez pedagogów, psychologów w ramach poradnictwa specjalistycznego. Udzielenie pomocy dziecku w przypadku zakłócenia funkcjonowania jego rodziny wymaga włączenia dodatkowego wsparcia np. umieszczenia w ognisku wychowawczym lub świetlicy.

Pomoc dziecku w środowisku realizowana jest poprzez takie placówki pomocy specjalistycznej jak: Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Wojewódzki Ośrodek Terapii i Leczenie Uzależnień, Poradnie Psychologiczno Pedagogiczne;

W ramach pomocy dziecku w przypadku wystąpienia konieczności rozdzielenia go od rodziny i umieszczenia np. rodzinie zastępczej, rodzinnym pogotowiu lub innych placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Pomoc rodzinie jest zadaniem profesjonalnych służb społecznych w ramach systemu pomocy społecznej a także organizacji pomocowych. Ochrona rodziny jest istotnym obowiązkiem społeczeństwa, gdyż funkcjonalne, bezpieczne i zdrowe społeczeństwo nie może istnieć bez zdrowej i trwałej rodziny.

Rodzina dysfunkcyjna nie jest w stanie spełnić swoich podstawowych zadań, tak więc:

1. Nie realizuje właściwie funkcji opiekuńczo-wychowawczej;
2. Nie zaspokaja potrzeb materialnych i duchowych;
3. Nie przekazuje właściwych społecznie wzorów postępowania np. umownych norm.

Świadczenie pomocy na rzecz rodziny powinno odbywać się w ramach kilku obszarów tematycznych:

- rozwój polityki rodzinnej;
- wspieranie rodziny od wewnątrz (rola rodziców);
- opracowanie wskaźników i statystyk obrazujących poziom życia rodziny.

Praca z rodziną problemową winna zmierzać do uwzględnienia indywidualnych problemów jej członków, a także do naprawy różnych systemów, których rodzina jest częścią składową:

- system oświatowy
- system społeczności sąsiedzkiej
- system społeczności zawodowej

Usługi profilaktyczne to wszelkie działania i założenia w obszarze zdrowia, społeczno – kulturowym i przestrzenno – technicznym, ukierunkowane na określonych odbiorców, obejmujące redukcję czynników negatywnych, wczesne wykrycie zjawisk niedostosowania i wykluczenia społecznego oraz zapobieganie ww. zjawiskom, zmierzające do zrównoważonego rozwoju, wyrównywania dysproporcji jakości życia i wprowadzenia w życie społeczne. Wsparcie to podtrzymywanie zachowań pożądaných, terapia mająca na celu umocnienie pozytywnych zachowań, zmian. Należy więc podejmować działania zmierzające do zapewnienia systemowej terapii rodzin dysfunkcyjnych.

Usługi profilaktyczno wspierające skierowane do rodzin dysfunkcyjnych realizowane są w mieście Łomża przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz organizacje współpracujące z MOPS w zakresie pomocy społecznej.

Dla poprawy jakości życia rodzin dysfunkcyjnych i wsparcia rodziny w wypełnianiu jej roli wychowawczej konieczne jest stworzenie systemu pomocy rodzinie dysfunkcyjnej poprzez zwiększenie dostępności i rozwój usług profilaktyczno wspierających, poprzez skoordynowanie oferowanej pomocy materialnej z poradniczą czyli udzielenie kompleksowej pomocy rodzinie. Niezwykle istotny jest także program diagnostyczno interwencyjny skierowany do rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z uwzględnieniem etapów profilaktyki oraz indywidualnych potrzeb rodziny uzależnionych od jej struktury i problemów istniejących.

Harmonogram realizacyjny celu szczegółowego:

Wyniki PPR	Zadania w roku 2010 - 2011	Zadania w latach 2012-2015
Skoordynowanie pomocy materialnej i poradniczej Opracowanie programu diagnostyczno – interwencyjnego skierowanego do rodzin o wspólnej charakterystyce najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym	Powołanie zespołu do opracowania zasad pracy w ramach skoordynowania pomocy materialnej i poradniczej Opracowanie harmonogramu prac zespołu	Wdrożenie i realizacja procedury skoordynowania pomocy materialnej i poradniczej Aktualizacja informacji zawartych w broszurach

	<p>Analiza i diagnoza zebranego materiału dotyczącego udzielanych form pomocy</p>	<p>Monitoring realizacji procedury Organizacja imprez i festynów skierowanych do rodzin dysfunkcyjnych</p>
	<p>Opracowanie publikacji o możliwościach skorzystania z pomocy systemu społecznej przez rodziny dysfunkcyjne Powielenie i rozpowszechnienie materiałów wśród istniejących instytucji i organizacji zajmujących się rodzinami dysfunkcyjnymi Opracowanie procedury diagnostyczno - interwencyjnej Organizacja spotkań dot. działań na rzecz rodzin dysfunkcyjnych Organizacja imprez i festynów; włączanie w prace organizacyjne rodzin dysfunkcyjnych</p>	<p>Wybór instytucji zainteresowanych rozbudową oferty wsparcia w środowiskach lokalnych Organizacja imprez i festynów skierowanych do rodzin dysfunkcyjnych Szkolenie pracowników socjalnych z realizacji procedury</p>

<p>Beneficjenci bezpośredni: -Rodziny dysfunkcyjne</p>	<p>Beneficjenci pośredni: -Mieszkańcy Łomży -Instytucje świadczące pomoc rodzinom dysfunkcyjnym -Media</p>
<p>Korzyści z realizacji celu szczegółowego: -Umocnienie rodziny i wsparcie jej funkcji -Poprawa warunków życia rodzin dysfunkcyjnych -Zwiększenie dostępności usług profilaktyczno – wspierających -Zdobycie i zwiększenie już posiadanej wiedzy z zakresu pomagania rodzinom dysfunkcyjnym -Zwiększenie aktywności instytucji wspierających rodziny dysfunkcyjne</p>	<p>-Zagrożenia dla realizacji celu szczegółowego: -Różnorodność potrzeb rodziny wynikająca z rodzaju dysfunkcji -Niewystarczająca baza lokalowa potrzebna do realizacji zadań -Niewystarczające środki finansowe -Brak gotowości do korzystania z pomocy i wsparcia -Kondycja materialno - bytowa rodzin -Brak odpowiedniej infrastruktury umożliwiającej rodzinom korzystanie ze wsparcia -Niedostateczne przygotowanie merytoryczne</p>

i praktyczne osób udzielających wsparcia rodzinom

Wskaźniki i mierniki osiągnięcia założonych celów

- Liczba instytucji i organizacji udzielających poradnictwa rodzinom dysfunkcyjnym, która otrzyma publikacje na temat pomocy materialnej z MOPS
- Diagnoza oferty podmiotów działających na rzecz rodzin dysfunkcyjnych w ramach poradnictwa
- Liczba wydanych publikacji dot. Pomocy rodzinom dysfunkcyjnym
- Ilość spotkań zespołu wdrożeniowego
- Nakłady broszur, ulotek informacyjnych
- Ilość imprez zorganizowanych w Mieście jako oferta dla rodzin dysfunkcyjnych
- Istnienie programu diagnostyczno – interwencyjnego
- Ilość szkoleń dla pracowników socjalnych z realizacji procedury

Koszt przeprowadzenia ankiety dot. diagnozy oferty podmiotów działających na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, roczny koszt publikacji ulotek i broszur, koszt spotkań szkoleniowych, koszt organizacji imprez w Mieście będących ofertą wsparcia dla rodzin dysfunkcyjnych – zostaną ustalone przez powołany zespół

Imię i Nazwisko Koordynatora:

Imię i nazwisko koordynatora celu głównego:

Imię i nazwisko koordynatora celu szczegółowego:

Imiona i nazwiska osób odpowiedzialnych za realizację wyników:

Cel szczegółowy 2.4

Organizowanie form edukacji rodziców z wykorzystaniem istniejącego systemu szkolnego

Uwarunkowania celu szczegółowego:

Wiodącą myślą Programu Pomocy Rodzinie jest konieczność systemowego podejścia do pracy z rodziną i kompleksowego oddziaływania na nią. Z diagnozy problemów społecznych wynika, że w każdym obszarze działania na rodzinę występują duże braki.

Aby skutecznie planować i realizować zadania w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom i patologii zachowań i uzależnień szkoła musi na bieżąco prowadzić diagnozę na temat postaw, odczuć oraz zmian w zakresie zachowań ucznia, określać skalę występowania takich zjawisk niekorzystnych jak: używanie alkoholu i substancji uzależniających, rodzaj i częstotliwość zachowań agresywnych. Rozwijać formy edukacji pedagogicznej dla rodziców; kierować ich do placówek specjalistycznych; organizować formy spędzania czasu w czasie wolnym wspólnych dla rodziców i ich dzieci itp. Niezwykle pożądane są wzajemne działania wspomagające rodzinę. W tym zakresie szkoła może: udzielać porad, w jaki sposób organizować życie w rodzinie; pomagać w rozwiązywaniu trudności wychowawczych.

Media wywierają coraz większy wpływ na życie społeczne. Dzięki mediom ludzie wiedzą coraz więcej. Media zmieniły styl życia, system wartości i wzorce zachowań ludzi. Wywierają olbrzymi wpływ na pracę, wypoczynek, życie publiczne i polityczne, na system kształcenia i wychowania. Dzięki bogatej ofercie mogą być jedną z wielu form edukacyjną, w kształtowaniu pożądanych, wśród rodziców, opinii i sądów oraz postaw dotyczących wychowania dzieci.

Edukacja czytelnicza i medialna prowadzona w szkołach uczy korzystać z mediów, czyli dokonywać świadomego wyboru z bardzo szerokiej oferty treściowej prezentowanej w różnych środkach masowego przekazu. Uczy lepiej rozumieć to, co się czyta, słucha, ogląda.

Niezwykle istotnym elementem pracy pedagogicznej jest ciągłe podnoszenie swoich kwalifikacji, nabywanie nowych umiejętności, zdobywanie wiadomości i doświadczeń. Życie stawia przed współczesnym pedagogiem bardzo wysokie wymagania. Mądry nauczyciel to nauczyciel poszukujący nowych rozwiązań, wykazujący się zdolnością do twórczych działań, ustawicznie się doskonalący, mający szerokie zainteresowania. Kreatywność nauczyciela polega na stosowaniu nowatorskich metod pracy i dostosowywaniu ich do indywidualnych potrzeb dziecka.

Kształcenie zawodowe nauczycieli w warunkach ciągłej zmiany nie jest zadaniem łatwym, jednak od jego jakości zależy w ogromnej mierze sukces edukacyjny uczniów. W związku z tym oczekuje się organizowania różnorodnych i wartościowych, (po zasięgnięciu opinii nauczycieli co do tematyki) form doskonalenia i doksztalcenia.

Potrzeby wychowawcze powinny być rozpatrywane poprzez stały kontakt z rodzicami, współpracę pedagoga z wychowawcami i różnymi instytucjami (Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną, Sądem Rodzinnym, pomocą społeczną).

Trudności wychowawcze powinny być na bieżąco analizowane. W zależności od potrzeb szkoła podejmuje środki zaradcze w ścisłej współpracy z rodzicami.

Pedagog szkolny realizuje zadania związane z szeroko rozumianą współpracą szkoły z jej środowiskiem społecznym. Zadania te dotyczą zarówno środowiska domowego uczniów, jak i wielu instytucji zainteresowanych rozwiązywaniem problemów opiekuńczo – wychowawczych /poradnie psychologiczno – pedagogiczne, sąd rodzinny, placówki opiekuńczo - wychowawcze/

W szkołach prowadzone są zajęcia pozalekcyjne, organizowane jest dożywianie, pomoc materialna (stypendia socjalne, wyprawka dla uczniów w ramach programów rządowych), dzieci zaopatrywane są w podręczniki szkolne, działają świetlice szkolne.

Istotną płaszczyzną w zakresie współpracy szkoły i rodziców jest wzajemne dostarczanie środków do działania np. udostępnianie literatury pedagogicznej rodzicom, udostępnianie pomieszczeń (sala internetowa), wypożyczanie sprzętu sportowego,

Nieoceniona staje się również współpraca szkoły ze stowarzyszeniami i innymi organizacjami pozarządowymi realizującymi programy o charakterze profilaktyczno – terapeutycznym. Chodzi tu zwłaszcza o promowanie współpracy rodziny, szkoły, parafii, świetlic socjoterapeutycznych, policji, prawników, kuratorów, pracowników socjalnych itd. Umożliwi to bardziej systematyczne i kompleksowe oddziaływanie na nieletnich, zwłaszcza z grup podwyższonego ryzyka.

Harmonogram realizacyjny celu szczegółowego

Wyniki PPR	Zadania w roku 2010-2012	Zadania w roku 2013-2015
<p>2.4.1 Organizowanie medialnych akcji edukacyjnych na temat roli rodziców w wychowaniu dziecka</p>	<p>Rzetelna diagnoza środowiska przez szkoły (ankiety)</p> <p>Pozyskanie przez szkoły informacji dotyczącej możliwości udzielania pomocy w środowisku lokalnym przez instytucje wspomagające (zebranie danych przez 1 placówkę w dzielnicy, zestawienie)</p> <p>Pozyskanie informacji o programach oferowanych przez media dotyczących roli rodziców w wychowaniu dziecka. Pozyskanie mediów do patronatu działań, możliwość publikacji w mediach (koordynator celu szczeg.)</p> <p>Wyodrębnienie księgozbioru, video i medio – teki w publikacje związane z szeroko pojętym wychowaniem</p> <p>Aktualizacja diagnozy środowiska</p> <p>Prowadzenie ustawicznej działalności punktów informacyjnych w szkołach.</p> <p>Pozyskanie informacji o ich skuteczności (ankieta, koordynator)</p> <p>Analiza mocnych i słabych stron działalności punktu informacyjnego</p> <p>Opracowanie broszury informacyjnej (koordynator)</p> <p>Nawiązanie współpracy z mediami-możliwość przekazu ważnych informacji i treści w prasie i stacji lokalnej (cykliczność)</p> <p>Pozyskiwanie środków finansowych na zakup literatury fachowej, czasopism, innych: traktujących o problemie (każda placówka)</p> <p>Zorganizowanie na terenie szkół punktu informacyjnego o możliwościach uzyskania pomocy udzielanej przez placówki, instytucje i media lokalne (tablice ogłoszeniowe, pedagog, wychowawca, dyrektor)</p>	<p>Dalsza diagnoza środowiska</p> <p>Ustalenie nowych priorytetów wynikających z aktualnej diagnozy (w zależności od potrzeb)</p> <p>Dalsza współpraca z mediami jako pozytywnym narzędziem wychowawczym</p> <p>Stałe wzbogacanie księgozbioru, literatury fachowej i czasopism. Pozyskiwanie środków na te cele (placówki oświatowe);</p> <p>Analiza i ocena podjętych działań</p> <p>Ewaluacja</p>

<p>2.4.2 Istnienie oferty doskonalenia zawodowego dla nauczycieli oraz trenerów w zakresie edukacji rodziców</p>	<p>Diagnoza środowiska nauczycielskiego w zakresie posiadanej wiedzy, umiejętności, kwalifikacji w pracy z dorosłymi (ankieta)</p> <p>Zebranie informacji od nauczycieli na temat potrzeb w/w zakresie</p> <p>Pozyskanie informacji na temat różnorodności form kształcenia i ofert instytucji świadczących w/w usługi (koordynator)</p> <p>Organizowanie spotkań specjalistów z Radą Pedagogiczną (placówki wg potrzeb)</p> <p>Szkolenia kadry pedagogicznej w celu jej profesjonalnego przygotowania do prowadzenia działalności profilaktycznej z rodzicami (przynajmniej 1 osoba z placówki)</p> <p>Stworzenie banku danych (ogólnodostępnych) z ofertą ciekawych pomysłów w rozwiązywaniu trudnych sytuacji wychowawczych, zadań profilaktycznych, pomocy rodzinie (ciekawe publikacje, dzielenie się doświadczeniami, narzędzia pracy – badania)-strona www</p> <p>Informacje zawierające ofertami szkoleniowymi dla nauczycieli (koordynator)</p>	<p>Kontynuacja działań</p>
<p>2.4.3 Organizowanie grup wsparcia dla rodziców, którzy nie radzą sobie z problemami wynikającymi z uzależnienia ich dzieci</p>	<p>Diagnoza potrzeb w zakresie wsparcia rodziców w sytuacjach kryzysowych (ankieta)</p> <p>Budowanie sieci współpracy szkół z instytucjami i stowarzyszeniami realizującymi programy profilaktyczno – terapeutyczne (osoby odp. za realizację wyniku)</p> <p>Rozpowszechnianie informacji o możliwościach uzyskania pomocy w sytuacjach kryzysowych</p> <p>Organizowanie pogadarek, debat, prelekcji, projekcji filmów, imprez profilaktyczno – edukacyjnych</p> <p>Uruchomienie ogólnodostępnej strony internetowej</p> <p>Dążenie, aby w każdej dzielnicy działała świetlica socjoterapeutyczna lub ognisko wychowawcze</p> <p>Pozyskiwanie funduszy na w/w cel, zatrudnianie specjalistów</p> <p>Bieżąca diagnoza problemów</p> <p>Wnioskowanie o zatrudnianie w szkołach specjalistów wspomagających wychowanie</p> <p>Stwarzanie warunków do powstawania miejsca integrującego, profilaktycznego i pomocowego dla dzieci, młodzieży i rodziców (stałe dyżury psychologów, terapeutów itp.)</p> <p>Zacieśnianie współpracy z instytucjami wspomagającymi (jednolity front działań)</p> <p>Pozyskiwanie funduszy na wyposażenie bazy</p>	<p>Rozpoznawanie potrzeb rodziny w zmieniającej się rzeczywistości</p> <p>Tworzenie grup wsparcia dla rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej „Szkoła przyjazna rodzicom”</p> <p>Stworzenie oferty zajęć dla dzieci i rodziców w środowisku lokalnym</p> <p>Pomoc w organizowaniu grup samopomocowych poza terenem szkoły</p> <p>Publikacja broszur, folderów dotyczących zagrożeń i pomocy</p> <p>Organizacja spotkań i imprez (np. festyny) skierowanych do uczniów i ich rodziców danej placówki</p> <p>Współorganizacja festynów i spotkań lokalnych</p> <p>Analiza i ocena efektów pracy wychowawczej i profilaktycznej z zaangażowaniem uczniów i rodziców</p> <p>Ewaluacja szeroko podjętych</p>

	szkół do wykorzystania jej w celach profilaktycznych dla dzieci i rodziców		działań
2.4.4 Istnienie programów działań na rzecz rodzin wymagających wsparcia w pełnieniu funkcji wychowawczej	<p>Realizacja programów wychowawczych i profilaktycznych (szeroki zakres, pomoc socjalna, dożywianie, opieka, dodatkowe zajęcia organizacja wypoczynku zimowego i letniego, inne)</p> <p>Wzbogacenie treści wychowawczo – profilaktycznych skierowanych na rodzinę ucznia (pogłębiona diagnoza, opracowanie celów, metod, zadań, wdrożenie, ewaluacja)-(pedagog, dyrektor, nauczyciele, instytucje)</p> <p>Pozyskiwanie informacji od instytucji wspomagających na temat realizacji programów profilaktycznych i udzielanej w tym zakresie pomocy (sprawozdania)</p> <p>Organizowanie spotkań ze specjalistami od profilaktyki i uzależnień (warsztaty)-(szkoły, instytucje, parafie)</p> <p>Systematyczne działania szkoły na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych</p>	<p>Coroczna ewaluacja programów</p> <p>Organizacja spotkań z ciekawymi ludźmi (np. reżyser, dziennikarz, osoby nieaktywne zawodowo), współpraca z mediami, problemy środowiskowe</p> <p>Wydawanie broszur, gazetek</p> <p>Rozwijanie wolontariatu w pracy z dziećmi i rodzicami</p> <p>5.Pedagogizacje rodziców</p>	<p>Bieżące rozpoznawanie rodzicielskich umiejętności wychowawczych i diagnoza uczniów sprawiających trudności</p> <p>Cykliczne organizowanie imprez kulturalno – oświatowych</p> <p>Organizowanie spotkań, warsztatów których celem jest wspomaganie rodziny</p> <p>Analiza mocnych i słabych stron istniejącej pomocy</p> <p>Systematyczne zdobywanie informacji, analiza, modyfikacja, bieżące dostosowywanie do potrzeb</p> <p>Cykliczne inicjowanie i organizowanie różnych działań pomocowo – profilaktycznych służących lokalnej społeczności</p> <p>Działalność informacyjna i edukacyjna dzieci i dorosłych</p> <p>Dokonanie podsumowania wprowadzanych działań</p>

	<p>Promocja zdrowego stylu życia m.in. poprzez sport i radzenie sobie z sytuacjami trudnymi</p> <p>Nieprzerwana współpraca z instytucjami wspierającymi, wymiana doświadczeń, wzajemna pomoc i wspieranie się (na wszystkie lata) (przepływ informacji)</p> <p>Utworzenie ogólnej bazy danych (Internet)</p> <p>Pozyskiwanie środków finansowych na realizację programów profilaktycznych, zakup pomocy dydaktycznych do realizacji tych programów</p>	
--	--	--

<p>Beneficjenci bezpośredni: dzieci, młodzież, rodzice</p>	<p>Beneficjenci pośredni: Mieszkańcy Miasta Łomża</p>
<p>Korzyści z osiągnięcia celu szczegółowego:- Wspólne rozwiązywanie problemów wychowawczych, dydaktycznych – więź ze szkołą, współuczestnictwo w procesie edukacji Uzgadnianie wspólnego postępowania, współdecydowanie z nauczycielem o planach wobec dziecka – poczucie bezpieczeństwa, wsparcie Rozwijanie pożądaných form edukacji pedagogicznej dla rodziców w szkole – zdobywanie niezbędnej wiedzy Kierowanie rodziców do placówek specjalistycznych – poczucie bezpieczeństwa, szersza oferta niesionej pomocy Organizowanie różnorodnych form zajęć wolnoczasowych wspólnych dla rodziców i ich dzieci – udział w życiu społecznym Pomoc dzieciom z rodzin najuboższych i zaniedbanych *Inspirowanie odpowiednich procesów</p>	<p>Zagrożenia w realizacji celu szczegółowego: Brak informacji od rodziców w zakresie: warunków i organizacji życia dzieci w domu i najbliższym otoczeniu; (stan opieki i wychowania w domu - trudności w tym zakresie, stosowane formy i metody; własne pomysły dotyczące usprawnienia działalności opiekuńczo-wychowawczej) – brak zaufania, wstyd Nadal zdarzać się będą zachowania agresywne, postawy roszczeniowe Trudności w pozyskiwaniu środków finansowych brak środków Niechęć rodziców (niska świadomość społeczna), Niewystarczająca baza lokalowa szkół Brak koordynacji działań, niedoskonały przepływ informacji, brak integracji we współdziałaniu Przerost biurokracji Wysokie koszty edukacji, które ponoszą nauczyciele,</p>

<p>reedukacji, czyli oduczania się negatywnych i antyspołecznych zachowań - Kształtowanie właściwych postaw rodziców wobec dzieci,</p> <p>Organizowanie szkoleń dla uczniów, rodziców, o wszelkiego rodzaju zagrożeniach związanych z przestępczością, narkotykami i alkoholem, informowanie o niektórych przepisach prawa.</p> <p>Rozbudowana oferta działań profilaktycznych skierowana na dziecko i dorosłego – troska o dzieci, rodzinę</p> <p>Możliwość przekazywania informacji przez media</p> <p>Możliwość rozwoju zawodowego – profesjonalna kadra</p>	<p>Negatywne wpływy kulturowe, brak właściwych wzorców, złe wzorce osobowe przekazywane przez media</p>
---	---

Wskaźniki i mierniki osiągnięcia założonych celów:

Diagnoza środowiska przez szkoły

Liczba zebranych ankiet

Opracowanie broszury informacyjnej (ulotki, gazetki informacyjne, broszura)

Wyodrębnienie księgozbioru, video i medioteki w publikacje związane z szeroko pojętym wychowaniem

Stworzenie punktów informacyjnych

Diagnoza środowiska nauczycielskiego w zakresie posiadanej wiedzy, umiejętności, kwalifikacji w pracy z dorosłymi

Organizowanie spotkań specjalistów z Radą Pedagogiczną

Ilość porad udzielonych w punkcie informacyjnym

Szkolenia kadry pedagogicznej w celu jej profesjonalnego przygotowania do prowadzenia działalności profilaktycznej (rodzice)

Diagnoza potrzeb w zakresie wsparcia rodziców w sytuacjach kryzysowych (ankieta)

Organizowanie pogadanek, debat, prelekcji, projekcji filmów, imprez profilaktyczno – edukacyjnych

Tworzenie grup wsparcia dla rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej

Organizacja spotkań i imprez (np. festyny) skierowanych do uczniów i ich rodziców danej placówki

Ilość form /programów/ dostępnych usług wsparcia w środowisku (biblioteka, strona intern., program, ulotka, impreza kult.)

Ilość osób korzystających ze wsparcia w środowisku

Ilość kampanii informacyjnych

Szacunkowy koszt i struktura finansowania celu szczegółowego - PLANUJE ZESPÓŁ

Koszt przygotowania i przeprowadzenia ankiet (szkoły)

Koszt przygotowania i publikacji ulotek, broszur, inne (koordynator)

Koszt funkcjonowania punktu informacyjnego w szkole (szkoła)

Koszt szkoleń, konferencji (koordynator)

Koszt utworzenia i utrzymania strony www (informacyjno – kontaktowej); (koordynator)

Koszt utworzenia i funkcjonowania profesjonalnej strony internetowej (ogólnodostępnej);
Koszt zakupu literatury fachowej, czasopism
Koszt funkcjonowania grup wsparcia (WE,
Koszt zakupu pomocy dydaktycznych w tym sprzętu sportowego (WO, szkoły, UE)
Koszt organizacji imprez kulturalno – oświatowych (szkoły)
Koszt szkoleń Rady Pedagogicznej
Koszt szkoleń nauczycieli (poza szkołą);
Koszty osobowe (płace)
Koszty rzeczowe (dożywianie) MOPS, parafie, sponsorzy)
Koszty rzeczowe (stypendia socjalne)
Koszty funkcjonowania świetlic socjoterap. na terenie szkoły (bez płac nauczyciela)
Koszt szkoleń rodziców na terenie szkoły (spotkania ze specjalistami)

Imię i Nazwisko Koordynatora PPR:

Imię i nazwisko koordynatora Programu Operacyjnego:

Imię i nazwisko koordynatora celu głównego:

Imię i nazwisko koordynatora celu szczegółowego:

Imiona i nazwiska osób odpowiedzialnych za realizację wyników:

Cel szczegółowy 2.5

Rozszerzenie oferty pomocy psychologicznej, socjalnej i prawnej dla osób uzależnionych, ofiar przemocy i ich rodzin

Uwarunkowania celu szczegółowego:

Osoby doświadczające przemocy, uzależnione oraz ich rodziny wymagają szczególnego, specjalistycznego wsparcia oraz zmotywowania do dokonania życiowych zmian. Szacuje się, iż w Łomży jest więcej osób uzależnionych od alkoholu niż od narkotyków. Także przemoc w rodzinie stanowi szeroki, wieloaspektowy problem. Zgodnie z badaniami przeprowadzonymi przez pracowników MOPS i OIK większość respondentów zna ofiary przemocy w rodzinie, natomiast niemal co dziesiąty badany deklaruje, że w ciągu ostatniego roku w jego najbliższej rodzinie przynajmniej raz miały miejsce sytuacje o znamionach przemocy fizycznej (np. bicie, szarpanie, popychanie, itp.). Ok. 12 % badanych przynajmniej raz w swoim dzieciństwie miało poczucie, że byli ofiarami przemocy w rodzinie, a 18% deklaruje, że w dzieciństwie byli jej świadkami. Należy podkreślić, że grupą szczególnie narażoną na dysfunkcje z powodu spożywania alkoholu przez członka rodziny oraz stosowania przemocy, są dzieci. Na terenie Łomży istnieją instytucje, które zajmują się pomocą rodzinom (lub poszczególnym jej członkom), w których występuje problem alkoholowy i/lub przemocy. Są to zarówno jednostki organizacyjne miasta: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, WOPiLU, Poradnie Psychologiczne, szkoły, instytucje kulturalne i oświatowe, Straż Miejska a także Komenda Miejska Policji, niepubliczne i samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej oraz organizacje pozarządowe. Instytucje pomocowe charakteryzuje określony profil działalności. Na terenie Łomży prowadzona jest indywidualna i grupowa terapia psychologiczna, psychiatryczna i pedagogiczna, istnieją punkty informacyjno – konsultacyjne, świetlice socjoterapeutyczne. Instytucje organizują obozy, starają się w atrakcyjny sposób zagospodarować czas wolny jednocześnie wspierając pozytywne wzorce zachowań oraz ucząc jak prawidłowo funkcjonować w rodzinie. Nie do przecenienia jest rola organizacji pozarządowych angażujących się we wszystkie sfery działań pomocowych na 3 poziomach profilaktyki. W przypadku realizacji celu 2.5 należy się skupić szczególnie na 2 i 3 poziomie profilaktyki (w zależności od poziomu kryzysu w rodzinie), bowiem odnosi się on do rodzin w których wystąpił konkretny problem (uzależnienie, przemoc). W związku z tym szczególny nacisk należy położyć na poradnictwo interwencyjne, terapię, kursy dla rodziców, usługi mieszkaniowe, socjalne, medyczne i prawne. Należy podjąć szereg zindywidualizowanych działań, aby zapewnić bezpieczeństwo członkom rodziny, głównie dzieciom. Rodziny osób uzależnionych, często współuzależnione oraz borykające się z problemem przemocy potrzebują kompleksowej pomocy zintegrowanych służb, które swoimi działaniami obejmują różne aspekty funkcjonowania. W związku z powyższym należy przede wszystkim skoordynować istniejący system instytucji, a w drugiej kolejności przeanalizować, jakie pola pomocy rodzinie zostały jeszcze niezagospodarowane.

Harmonogram realizacyjny celu szczegółowego:

Wynik PPR	Zadania w 2010 -2011 roku	Zadania w 2012-2015 roku
Stworzenie systemu współpracy i komunikacji instytucji i organizacji świadczących pomoc psychologiczną, socjalną i prawną ofiarom przemocy i ich rodzinom.	Spotkania z przedstawicielami instytucji pomocowych, Analiza systemu działającego na terenie Łomży Stworzenie szerszej oferty działań rozwijających społeczną świadomość w zakresie przemocy Utworzenie strony internetowej poświęconej problematyce przemocy domowej Utworzenie ulotek informujących o stronie internetowej oraz ich rozpropagowanie Przekazanie informacji na temat opracowanego systemu współpracy i komunikacji do mediów	Spotkania z przedstawicielami instytucji pomocowych, Analiza systemu działającego na terenie Łomży, aktualizacja danych Aktualizacja strony internetowej Rozpowszechnianie informacji na temat istniejącej strony internetowej w instytucjach, mediach itd.
	Zwiększenie dostępności specjalistycznych form pomocy dla osób uzależnionych i ich rodzin.	Powołanie zespołu w celu zweryfikowania i dopracowania kształtu realizacji zadania. Spotkania zespołu Analiza zasobów w dziedzinie pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom, przeprowadzenie ankiet wśród mieszkańców i działających instytucji Weryfikacja informacji, określenie ewentualnych luk w systemie pomocowym Opracowanie wniosków zespołu – stworzenie programu określającego jak zwiększyć dostępność specjalistycznych form pomocy dla osób uzależnionych i ich rodzin Przesłanie programu do instytucji pomocowych z sugestią poszerzenia swojej działalności o określone formy. Realizacje projektów przez instytucje

<p>Beneficjenci bezpośredni:</p> <ul style="list-style-type: none"> Osoby uzależnione i ich rodziny, Osoby doświadczające przemocy i ich rodziny. <p>Rodziny osób doświadczających przemocy,</p>	<p>Beneficjenci pośredni:</p> <ul style="list-style-type: none"> Pracownicy instytucji pracujący z osobami uzależnionymi oraz doświadczającymi przemocy Mieszkańcy Łomży Media
---	--

<p>Korzyści z osiągnięcia celu szczegółowego :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie spójnego programu dotyczącego zakresu i form pomocy osobom doświadczającym przemocy, uzależnionym i ich rodzinom, • W wyniku dalszej realizacji wdrażania programu zwiększenie specjalistycznej oferty terapeutycznej, rozszerzenie katalogu działań edukacyjnych, promocyjnych, informacyjnych i in. dla rodzin z problemem uzależnienia i/lub przemocy, • Rozszerzenie oferty WOPiTU, które znacznie powiększy ofertę świadczeń terapeutycznych dla osób uzależnionych i ich rodzin i pozwoli na realny monitoring potrzeb mieszkańców Łomży • Zwiększenie wiedzy mieszkańców na temat działań kierowanych do osób doświadczających przemocy i ich rodzin, • Zwiększenie społecznej wrażliwości na przemoc, jako jeden z bardziej dramatycznych i destrukcyjnych problemów społecznych, • Zwiększenie skuteczności społecznych i instytucjonalnych interwencji w sytuacji przemocy domowej, • Zainteresowanie mediów tematyką przemocy domowej, jako problemem społecznym i konstruktywnymi metodami przeciwdziałania mu. 	<p>Zagrożenia w realizacji celu szczegółowego:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niedostateczne środki finansowe, • Problemy z pozyskaniem odpowiedniego zaplecza lokalowego i merytorycznego dla dodatkowych działań terapeutycznych, • Zmiany prawne dotyczące finansowania zdań z zakresu pomocy osobom uzależnionym, doświadczającym przemocy i ich rodzinom,
---	--

<p>Wskaźniki osiągnięcia celów szczegółowych w poszczególnych latach (do ustalenia przez Zespół)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ilość spotkań z przedstawicielami służb działających na polu pomocy psychologicznej, socjalnej i prawnej osobom doświadczającym przemocy 2. Ilość podmiotów, których działalność zostanie przeanalizowana 3. Ilość skoordynowanych projektów w zakresie pomocy osobom doświadczającym przemocy które podejmują instytucje 4. Ilość wejść na powstałą stronę internetową dzięki której możliwe będzie utworzenie spójnego systemu wzajemnego informowania instytucji oraz mieszkańców Łomży o podejmowanych działaniach w sferze pomocy osobom doświadczającym przemocy 5. Ilość informacji w mediach 6. Ilość ulotek wyprodukowanych w celu rozpowszechnienia powstałej strony internetowej 7. Ilość spotkań zespołu powołanego w celu zweryfikowania i dopracowania kształtu realizacji zadania, tzn. zwiększenia dostępności specjalistycznych form pomocy dla osób uzależnionych i ich rodzin. 8. Ilość ankiet przeprowadzonych w celu określenia zasobów i potrzeb w dziedzinie pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom 9. Na podstawie zdobytej wiedzy stworzenie programu określającego jak zwiększyć dostępność specjalistycznych form pomocy dla osób uzależnionych i ich rodzin 10. Ilość instytucji do których trafi utworzony program 11. Ilość projektów podejmowanych w celu pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom na terenie Łomży w zakresie profilaktyki 2 i 3 rzędowej
--

Szacunkowy koszt i struktura finansowania działań w ramach celu szczegółowego (z uwzględnieniem niezbędnych inwestycji)

USTALA ZESPÓŁ

1. Koszt wynagrodzenia osoby odpowiedzialnej za integrację podmiotów zajmujących się problematyką przemocy, za analizę ich działań oraz opracowanie oferty działań rozwijających społeczną świadomość w zakresie przemocy
2. Koszt utworzenia i aktualizacji strony internetowej
3. Koszt publikacji informacji w mediach
4. Koszt wydrukowania i rozpropagowania ulotek informujących o stronie internetowej
5. Wynagrodzenie dla koordynatora zespołu w celu zweryfikowania i dopracowania kształtu realizacji zadania dot. osób uzależnionych i ich rodzin.
6. Koszt opracowania ankiet oraz ich powielenia
7. Koszt przeprowadzenia ankiet i opracowania wyników
8. Koszt opracowania programu
9. Koszt powielenia programu i przekazanie go instytucjom zainteresowanym poszerzeniem swojej oferty w zakresie pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym
- 10.** Koszt programów realizowanych w zakresie zwiększenia dostępności specjalistycznych form pomocy dla osób uzależnionych i ich rodzin.

Imię i Nazwisko Koordynatora PPR:

Imię i nazwisko koordynatora Programu Operacyjnego:

Imię i nazwisko koordynatora celu głównego:

Imię i nazwisko koordynatora celu szczegółowego:

Imię i nazwisko osób odpowiedzialnych za realizację wyników:

Cel szczegółowy 5.1

Zapewnienie miejsc zamieszkania usamodzielniającym się wychowankom placówek opiekuńczo – wychowawczych i rodzinnych form opieki zastępczej.

Uwarunkowania celu szczegółowego:

Zapewnienie miejsc zamieszkania usamodzielniającym się wychowankom ma na celu zapobieżenie wykluczeniu społecznemu w/w osób oraz ułatwienie startu w dorosłe życie poprzez pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych. Obecnie na terenie Miasta Łomża funkcjonuje 1 mieszkania chronione , Na dzień dzisiejszy usamodzielniającym się wychowankom Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łomży udziela pomocy poprzez partycypowanie w kosztach wynajmu pokoju, opłacanie miejsca w internacie lub właśnie przez umożliwienie zamieszkiwania w mieszkaniu wynajętym. Obecnie o mieszkaniu z zasobów mieszkaniowych Miasta Łomża ubiega się większość usamodzielnianych się wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych. Rocznie mieszkania komunalne otrzymuje znikoma liczba wychowanków. Jest to I nieadekwatne do zgłaszanych potrzeb. W związku z powyższym należy nasilić działania mające na celu pozyskiwanie jak największej liczby mieszkań dla pełnoletnich wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzin zastępczych. Równoległe z tymi działaniami należy zwiększyć liczbę mieszkań chronionych, szczególnie dla usamodzielniających się wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych, oraz umożliwić wychowankom zamieszkiwanie w pokojach prywatnych i internatach poprzez partycypowanie przez MOPS w opłatach.

Harmonogram realizacyjny:

Wyniki PPR	Zadania w latach 2010-2011	Zadania w roku 2012	Zadania w latach 2013-2015
5.1.1 Istnienie różnorodnych form mieszkań dostępnych dla wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych (mieszkania chronione, mieszkania socjalne i komunalne)	<p>Zdiagnozowanie potrzeb mieszkaniowych wychowanków:</p> <ul style="list-style-type: none">-przeanalizowanie listy wychowanków oczekujących na mieszkania z zasobów Miasta Łomża pod kątem sytuacji socjalno-bytowej. <p>Podjęcie działań w celu utworzenia kolejnego mieszkania chronionego dla wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych:</p> <ul style="list-style-type: none">-przygotowanie dokumentacji prawnej, technicznej. <p>Uzyskanie i przekazanie kilku mieszkań z zasobów Miasta Łomża pełnoletnim wychowankom – utworzenie stosownej Uchwały Rady Miasta</p>	<p>Podjęcie działań w celu technicznego dostosowania pozyskanego lokalu na potrzeby mieszkania chronionego</p> <p>Zwiększenie ilości mieszkań z zasobów Miasta Łomża przekazywanych pełnoletnim wychowankom</p> <p>Stała i na bieżąco przeprowadzana analiza potrzeb mieszkaniowych wychowanków</p>	<p>Generalny remont wszystkich istniejących mieszkań chronionych.</p> <p>Zwiększenie ilości mieszkań z zasobów Miasta Łomża przekazywanych pełnoletnim wychowankom</p> <p>Zatwierdzenie Uchwały w sprawie przekazywanych lokali usamodzielnianym wychowankom</p> <p>Stała i na bieżąco przeprowadzana analiza potrzeb mieszkaniowych wychowanków</p>

Beneficjenci bezpośredni: - usamodzielniający się wychowankowie placówek opiekuńczo – wychowawczych i rodzin zastępczych	Beneficjenci pośredni: <ul style="list-style-type: none">• placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz rodziny zastępcze;• rodziny biologiczne wychowanków
Korzyści z osiągnięcia celu szczegółowego: <ul style="list-style-type: none">• zapewnienie miejsc zamieszkania usamodzielnianym wychowankom;• ich życiowe usamodzielnienie, przygotowanie do życia w społeczeństwie;• zapobieganie wykluczaniu społecznemu;	Zagrożenia w realizacji celu szczegółowego: <ul style="list-style-type: none">• brak przekazania ze strony Miasta Łomża lokali z przeznaczeniem na mieszkania chronione, przejściowe oraz lokale socjalne;• nieodpowiednie przygotowanie usamodzielniających się wychowanków do samodzielnego zamieszkania

Wskaźniki i mierniki osiągnięcia założonych celów

1. Liczba funkcjonujących mieszkań przejściowych i chronionych;
2. Liczba wychowanków zamieszkujących w mieszkaniach chronionych
3. Ilość posiadanych miejsc w mieszkaniach chronionych
4. Liczby lokali komunalnych przekazywanych usamodzielnianym wychowankom
5. Ilość usamodzielnionych wychowanków oczekujących na przydział mieszkania z zasobów miasta Łomża
6. Liczba wychowanków korzystających z dofinansowania MOPS do wynajmu pokoju

Szacunkowy koszt i struktura finansowania:

USTALA ZESPÓŁ

Koszty wymagające oszacowania-

1. Koszt utworzenia nowego mieszkania chronionego
2. Koszt przeprowadzenia remontów istniejących mieszkań chronionych
3. Koszty utrzymania mieszkań chronionych
4. Pomoc pieniężna na pokrycie kosztów wynajmu pokoju
5. Koszt adaptacji mieszkań przekazywanych z zasobów Miasta Łomża usamodzielnianym wychowankom

Imię i Nazwisko Koordynatora PPR:

Imię i nazwisko koordynatora Programu Operacyjnego:

Imię i nazwisko koordynatora celu głównego:

Imię i nazwisko koordynatora celu szczegółowego:

Imiona i nazwiska osób odpowiedzialnych za realizację wyników:

Cel szczegółowy 6.1 Stworzenie systemu edukacji społecznej na temat przemocy i sposobów przeciwdziałania jej.

Uwarunkowania celu szczegółowego:

Na podstawie wiedzy wynikającej z prowadzonej pracy przez pracowników socjalnych MOPS wynika, że 7% beneficjentów MOPS wskazuje na występowanie problemu przemocy w rodzinie. Jednocześnie jedynie 19 % rodzin deklarowało, że szukało pomocy w poradzeniu sobie z tym problemem. Z badań wynika także, że 30% mieszkańców Łomży było świadkami przemocy w miejscu publicznym, a 14% -świadkami przemocy w domu.

W ramach przeciwdziałania zjawisku przemocy prowadzona jest współpraca pomiędzy Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej a Komendą Miejską Policji, którego przedmiotem jest współpraca pomiędzy MOPS a KMP. Celem współpracy jest usprawnienie i zwiększenie skuteczności działań służących pomocy osobom zagrożonym i dotkniętym zjawiskiem przemocy domowej w ramach Procedury Niebieskiej Karty.

W ramach realizowanej Procedury Niebieska Karta pracownicy socjalni:

- diagnozują sytuację rodzinną;
- udzielają szeroko rozumianego poradnictwa, a także wskazują instytucje i organizacje pozarządowe udzielające pomocy prawnej, psychologicznej, pedagogicznej
- w uzasadnionych przypadkach udzielają pomocy finansowej lub rzeczowej;
- ściśle współpracują z Policją;
- współpracują z innymi instytucjami i organizacjami.

Istniejące procedury postępowania związane z zapewnieniem elementarnego bezpieczeństwa ofiarom przemocy w Łomży, tj. Procedura Niebieska Karta stanowi narzędzie działania dla służb zaangażowanych w zwalczanie zjawiska przemocy, agresji, demoralizacji, uzależnień.

Ważnym elementem działań na rzecz klienta/rodziny zagrożonej lub doświadczającej przemocy jest prowadzenie specjalistycznego poradnictwa oraz szeroko rozumianej edukacji społecznej na temat istoty zjawiska przemocy (przemocy często towarzyszy spożywanie alkoholu) oraz aspektów prawnych zmierzających do jej ograniczenia.

Konieczne jest zatem ciągle doskonalenie służb mające na celu pogłębianie wiedzy i umiejętności wpływających na skuteczną pomoc ofiarom przemocy. Konieczne jest także permanentne propagowanie wśród społeczeństwa wiedzy na temat zjawiska przemocy, sposobach przeciwdziałania jej oraz właściwego wykorzystywania istniejącego prawa.

Harmonogram realizacyjny:		
Wyniki PPR	2010-2011	2012-2015
6.1.1 Istnienie wyraźnie określonych procedur postępowania związanych z zapewnieniem elementarnej o bezpieczeństwa ofiarom różnych form przemocy -	Przygotowanie „Procedury pomocy dziecku krzywdzonemu”: - aktualizacja danych teleadresowych; - zorganizowanie spotkań zainteresowanych służb; - utworzenie banku danych o dzieciach krzywdzonych-zadanie Ośrodka Interwencji Kryzysowej - monitorowanie wykorzystania Procedury przez służby –sprawozdawczość i ewaluacja; Wdrożenie procedur	Kontynuacja działań w zakresie Procedury Pomocy Dziecku Krzywdzonemu i procedur Wspólnie Przeciw Patologiom Podjęcie prac nad modelem działań w zakresie rozwiązywania problemu przemocy wobec osób starszych Dodruk obowiązujących procedur
6.1.2 Stworzenie w mieście Punktów Informacyjno-Konsultacyjnych	Prowadzenie Punktów Informacyjno-Konsultacyjnych przez organizacje pozarządowe, pomoc MOPS w zakresie zatrudnienia w PIK specjalistów Aktualizacja regulaminu funkcjonowania Punktów Podpisanie porozumień z organizacjami, które będą prowadzić PIK	Prowadzenie Punktów Informacyjno-Konsultacyjnych przez organizacje pozarządowe
6.1.3 Prowadzenie akcji informacyjnych zwiększających świadomość społeczną o różnych rodzajach przemocy (w tym mobbingu)	Spotkania edukacyjne dot. przemocy dla osób starszych (współpraca służb, MOPS, organizacji pozarządowych): - omówienie zjawiska mobbingu i stalkingu, jego negatywnych skutków i przekazanie oferty edukacyjnej podczas konferencji dla pracodawców organizowanej - rozpowszechnienie informacji o zjawisku mobbingu i stalkingu wśród mieszkańców Łomży poprzez PIK (udostępnienie ulotek)	Kontynuacja działań informacyjnych nt. przemocy - skierowanych do mieszkańców Łomży

Beneficjanci bezpośredni: <ul style="list-style-type: none"> • pracownicy służb i instytucji pracujących na rzecz osób/rodzin zagrożonych/doświadczających przemocy; • osoby/rodziny zagrożone/doświadczające przemocy; 	Beneficjanci pośredni: <ul style="list-style-type: none"> • mieszkańcy Łomży
--	--

<p>Korzyści z osiągnięcia celu szczegółowego</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostępne i bezpłatne poradnictwo specjalistyczne dla mieszkańców Łomży; • podnoszenie świadomości społeczeństwa Miasta nt. zjawiska przemocy i sposobów jej przeciwdziałania; • kreowanie i wzmacnianie postaw i zachowań wolnych od przemocy; • wzmacnianie kompetencji pracowników służb, instytucji, organizacji działających na rzecz osób/rodzin zagrożonych/doświadczających przemocy; • usprawnienie współpracy i komunikacji między instytucjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy; 	<p>Zagrożenia w realizacji celu szczegółowego</p> <p>-</p>
<p>Wskaźniki osiągnięcia wyników w latach:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. wzrost odsetka udzielanych porad 2. liczba stosowanych procedur 3. liczba wypracowywanych modeli działań ukierunkowanych na zwiększenie bezpieczeństwa ofiar różnych form przemocy 4. wzrost odsetka odbiorców akcji informacyjnych 	
<p style="text-align: center;">Szacunkowy koszt i strukturę finansowania działań (z uwzględnieniem niezbędnych inwestycji) USTALA ZESPÓŁ</p>	

Imię i Nazwisko Koordynatora PPR:

Imię i nazwisko koordynatora Programu Operacyjnego:

Imię i nazwisko koordynatora celu głównego:

Imię i nazwisko koordynatora celu szczegółowego:

Imiona i nazwiska osób odpowiedzialnych za realizację wyników:

Cel szczegółowy 6.2**Zapewnienie kontroli przestrzegania prawa wobec osób przebywających w instytucjach opieki i pomocy społecznej****Uwarunkowania celu szczegółowego:**

W ramach działań kontrolnych przeprowadzanych w latach ubiegłych w placówkach pomocy i opieki społecznej tj. w domach pomocy społecznej, w ośrodkach wsparcia ,w placówkach wsparcia dziennego oraz pozostałych placówkach opiekuńczo-wychowawczych sprawdzane były zazwyczaj standardy socjalno-bytowe, aktualizacja dokumentacji osobowej oraz prawidłowość prowadzonej dokumentacji finansowej oraz (w przypadku placówek prowadzonych przez organizacje pozarządowe) jej zgodność z rozliczeniem dotacji .W ramach kontroli przeprowadzanych w domach pomocy społecznej sprawdzane było respektowanie praw mieszkańca; w ośrodkach wsparcia miała miejsce podobna sytuacja. W związku z realizacją powyższego celu szczegółowego poszerzony zostanie zakres kontroli poprzez uwzględnienie w planie , przebiegu kontroli i zaleceń pokontrolnych (począwszy od roku 2010) oceny formy i sposobu realizacji Karty Praw Osób Niepełnosprawnych i Karty Praw Dziecka wobec osób przebywających w instytucjach opieki i pomocy społecznej.

Harmonogram realizacyjny celu szczegółowego

Wyniki PPR	Lata 2010-2011	Rok 2012	Lata 2013-2015
6.2.1. Stworzenie systemu monitoringu i oceny realizacji Karty Praw Osób Niepełnosprawnych i Karty Praw Dziecka wobec osób przebywających w instytucjach opieki i pomocy społecznej	1. Stosowanie wzorów planów i protokołów kontroli oraz formułowanie zaleceń pokontrolnych zawierających treści dot. form i sposobów realizacji Karty Praw Dziecka wobec osób przebywających w instytucjach opieki i pomocy społecznej. 2. Opracowanie i stosowanie wzorów planów i protokołów kontroli oraz formułowanie zaleceń pokontrolnych zawierających treści dot. form i sposobów realizacji Karty Praw Osób Niepełnosprawnych wobec osób przebywających w instytucjach opieki i pomocy społecznej.	1. Upowszechnienie materiałów informujących o obowiązujących prawach i uprawnieniach wynikających z przyjętych dokumentów: Karta Praw Dziecka oraz Karta Praw Osób Niepełnosprawnych.	1. Kontynuacja działań

Beneficjenci bezpośredni:	Beneficjenci pośredni:
<ul style="list-style-type: none"> osoby przebywające w instytucjach opieki i pomocy społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> rodziny osób przebywających w instytucjach opieki i pomocy społecznej, personel instytucji opieki i pomocy społecznej.
Korzyści z realizacji celu szczegółowego:	Zagrożenia w realizacji celu szczegółowego:
<ul style="list-style-type: none"> zapewnienie właściwej formy realizacji Karty Praw Osób Niepełnosprawnych i Karty Praw Dziecka wobec osób przebywających w instytucjach opieki i pomocy społecznej; stworzenie warunków zapewniających bezpieczeństwo w życiu adresatom przedsięwzięcia. 	<ul style="list-style-type: none"> brak możliwości wykonania zaleceń pokontrolnych.

**Wskaźniki osiągnięcia wyniku, ilość przeprowadzonych kontroli –
USTALA ZESPÓŁ**

**Szacunkowy koszt i struktura finansowa działań
(z uwzględnieniem niezbędnych inwestycji)
USTALA ZESPÓŁ**

Cel szczegółowy może zostać zrealizowany bez angażowania dodatkowych środków finansowych w ramach zakresu obowiązków pracowników wydziałów MOPS sprawujących nadzór nad instytucjami opieki i pomocy społecznej.

Imię i Nazwisko Koordynatora PPR

Imię i nazwisko koordynatora Programu Operacyjnego:

Imię i nazwisko koordynatora celu głównego:

Imię i nazwisko koordynatora celu szczegółowego:

Imiona i nazwiska osób odpowiedzialnych za realizację wyników:

Cel szczegółowy
Rozwijanie systemu zapobiegania problemom niedożywiania

Uwarunkowania celu szczegółowego, diagnoza potrzeb i problemów, które powinny być rozwiązane poprzez osiągnięcie celu szczegółowego):

W Łomży wg stanu na 31.12.2009r. zamieszkiwało ponad 61000 mieszkańców. Zjawiskiem charakterystycznym dla sytuacji społecznej Łomży jest tendencja spadkowa liczby mieszkańców miasta. Wynika to z ujemnego przyrostu naturalnego i ujemnego salda migracji. Pomimo spadku liczby mieszkańców miasta, systematycznie wzrasta liczba rodzin korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomży na podstawie przepisów ustawy o pomocy społecznej. Społeczeństwo Miasta Łomża doświadcza zmian w związku z transformacją ustrojową i gospodarczą. Sytuacja ta szczególnie dotknęła rynek pracy. Stopa bezrobocia w Łomży wynosi 14,4 % (dane PUP na koniec sierpnia 2009r.). Jeden z głównych problemów społecznych występujących w naszym Mieście związany jest z procesem wykluczenia społecznego. Na podstawie wyników badań, których celem była analiza zjawiska wykluczenia społecznego wśród mieszkańców Łomży, podobnie jak w innych miastach o porównywalnej strukturze demograficznej i ekonomicznej, możemy mówić o utrzymującym się zjawisku pogłębiającego się ubóstwa. Poziom minimum egzystencji jak i odsetka osób żyjących poniżej kryterium ustawy o pomocy społecznej obserwowany w Łomży nie różni się od ogólnopolskich danych. Według kryterium dochodowego ustawy o pomocy społecznej o ubóstwie możemy mówić w przypadku ponad 6% mieszkańców Łomży.

Sytuacja rodzin ubogich jest szczególnie trudna. Rodziny te często nie mogą zaspokoić podstawowych potrzeb życia codziennego. Niedobory żywienia powodują poważne konsekwencje mające wpływ na aktywność umysłową, sprawność fizyczną, anemię, zmniejszenie odporności organizmu. W rodzinach, w których nie występują inne problemy poza problemami materialnymi, zaspakajanie podstawowych potrzeb jest priorytetem. Brak środków finansowych prowadzi do coraz większych zaniedbań i ograniczania potrzeb, oszczędzania również na jedzeniu.

Mając powyższe na uwadze podstawowym celem jest dążenie do ograniczenia zjawiska głodu i niedożywienia, osób i rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji.

Harmonogram realizacyjny:				
	Zadania na lata 2010-2011	Zadania na lata 2012-2013	Zadania na rok 2014	Zadania na rok 2015
8.1.3 Promowanie inicjatyw społecznych rozwijających problemy osób i rodzin niedożywionych.	<p>Opracowanie plakatów i informatorów dotyczących podjętych inicjatyw społecznych.</p> <p>Coroczna aktualizacja informacji o inicjatywach społecznych zamieszczonej na stronie internetowej MOPS.</p> <p>Akcja informacyjna o miejscach wydawania posiłków w okresie zimowym</p> <p>Poszukiwanie sponsorów współrealizujących założone cele</p> <p>Przygotowanie i przeprowadzenie kampanii informacyjnych. Kampanie będą przeprowadzane cyklicznie corocznie.</p> <p>Zbieranie informacji o inicjatywach społecznych w zakresie pomocy żywnościowej najuboższym i propagowanie danych o podmiotach i metodach pomocy oraz poszukiwanie sponsorów</p>	<p>Analiza w zakresie efektywności podejmowanych działań</p> <p>Przygotowanie i przeprowadzenie kampanii informacyjnych. Kampanie będą przeprowadzane cyklicznie corocznie.</p> <p>Aktualizacja informatorów.</p> <p>Akcja informacyjna o miejscach wydawania posiłków w okresie zimowym</p> <p>Współpraca ze sponsorami współrealizującymi założone cele</p>	<p>Monitorowanie przeprowadzanych kampanii</p> <p>Aktualizacja informacji o nowych inicjatywach społecznych w zakresie pomocy żywnościowej najuboższym i propagowanie danych o podmiotach i metodach pomocy oraz poszukiwanie sponsorów</p> <p>Akcja informacyjna o miejscach wydawania posiłków w okresie zimowym</p> <p>Współpraca ze sponsorami współrealizującymi założone cele</p> <p>Przygotowanie i przeprowadzenie kampanii informacyjnych. Kampanie powinny być przeprowadzane cyklicznie / corocznie/</p>	<p>Podsumowanie skutków przeprowadzonej kampanii i akcji informacyjnej .</p> <p>Kontynuacja działań</p>

<p>Beneficjenci bezpośredni</p> <p>Osoby i rodziny, które własnym staraniem nie mogą sobie zapewnić gorącego posiłku. Zgodnie z Art. 48. ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2005r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64 poz. 593 z późn. zm.) i Programem „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”</p>	<p>Beneficjenci pośredni</p> <p>Nie ma</p>
<p>Korzyści z osiągnięcia celu szczegółowego</p> <p>ograniczenie zjawiska głodu i niedożywienia osób i rodzin, które własnym staraniem nie mogą sobie zapewnić gorącego posiłku.</p>	<p>Zagrożenia w realizacji celu szczegółowego</p> <p>Brak wystarczającej ilości środków finansowych</p>

Wskaźniki osiągnięcia wyniku w latach (wskaźniki będą aktualizowane co roku)

1. Systematyczna aktualizacja informacji dot. inicjatyw społecznych w zakresie pomocy żywnościowej (co 6 miesięcy)
2. Ilość pozyskanych sponsorów
3. Ilość osób odwiedzających stronę internetową
4. Ilość informacji przekazywanych do mediów
5. Ilość kampanii informacyjnych

Szacunkowy koszt i struktura finansowania wyniku (z uwzględnieniem niezbędnych inwestycji)
USTALA ZESPÓŁ

Imię i nazwisko koordynatora celu głównego:

Imiona i nazwiska koordynatorów celów szczegółowych:

Imiona i nazwiska osób odpowiedzialnych za realizację wyników:

Cel szczegółowy 8.2

Przeciwdziałanie utrwalaniu i przekazywaniu z pokolenia na pokolenie zjawisk związanych z ubóstwem.
Koordynator

Uwarunkowania celu szczegółowego (numer celu szczegółowego, diagnoza potrzeb i problemów, które powinny być rozwiązane poprzez osiągnięcie celu szczegółowego):

Występowanie zjawiska ubóstwa jest największą przeszkodą w zaspokajaniu podstawowych potrzeb zdrowotnych, edukacyjnych, rozwojowych i socjalnych dzieci jak również osób dorosłych. Zjawisko to pociąga za sobą dalekosiężne ujemne następstwa określane mianem dziedziczenia ubóstwa, marginalizacji i wykluczenia społecznego. Ogólnopolska tendencja dotycząca zjawiska ubóstwa, wyrażającego się w konkretnych wskaźnikach (minimum egzystencji, minimum socjalne, ustawowa granica ubóstwa), ma charakter wzrostowy. Cykl badań ogólnopolskich realizowanych przez GUS, których elementem była analiza budżetów gospodarstw domowych i warunków życia Polaków wykazał jednoznacznie na powiązania między niskim wykształceniem, bezrobociem i ubóstwem. Relatywnie często ubóstwem w Polsce zagrożeni są ludzie młodzi, w tym w dużej części dzieci, głównie z rodzin wielodzietnych. (W 2003 roku poniżej minimum egzystencji żyło 42 % osób w rodzinach małżeństw z czworgiem i więcej dzieci na utrzymaniu, około 18 % w rodzinach małżeństw z trojgiem dzieci na utrzymaniu i około 13 % w rodzinach niepełnych). Ogólny wniosek płynący z w/w analiz jest taki, że na syndrom głębokiego ubóstwa w Polsce składa się bezrobocie, niskie wykształcenie głowy gospodarstwa, wielodzietność. Według analizy świadczeniobiorców MOPS w strukturze klientów MOPS –u odsetek gospodarstw, w których są osoby z wykształceniem wyższym lub niepełnym wyższym jest znacznie niższy niż w strukturze gospodarstw próby generalnej. Oznacza to więc większe zagrożenie bezrobociem i ubóstwem w grupie klientów MOPS-u. Jednocześnie klienci MOPS-u mają mniejszą wiarę w osiągnięcie wyższego wykształcenia przez swoje dzieci w porównaniu z takim samym przekonaniem wśród łomżan nie korzystających z pomocy społecznej. Powyższe dane wskazują na dziedziczenie statusu społecznego, a co za tym idzie sytuacji materialnej. Pomimo licznych działań podejmowanych przez podmioty działające w sferze pomocy i polityki społecznej na rzecz dzieci z rodzin dotkniętych ubóstwem (kolonie, dożywianie, zajęcia socjoterapeutyczne) możemy zauważyć powielanie przez wiele z nich wzorców zachowań wyniesionych z domów rodzinnych, a co za tym idzie korzystanie z systemu pomocy i wsparcia społecznego po osiągnięciu dorosłości. Pona 350 gospodarstw zamieszkujących w Łomży żyje poniżej minimum egzystencji. Poniżej kryterium Ustawy o pomocy społecznej żyje ponad 6% spośród łomżyńskich gospodarstw domowych. Pośród tej grupy gospodarstw domowych również przeważają gospodarstwa o większej liczbie członków.

Harmonogram realizacyjny celu szczegółowego w oparciu o wyniki (w latach – zgodnie z harmonogramem strategii) stanowiący opis działań doprowadzających do osiągnięcia wyniku PPR:

Cel 8.3 kontynuowane z lat poprzednich	2010-2011	2012-2015
spotkania partnerów, organizowanie aktywnych form pomocy ramach projektu Programy te mają na celu aktywizowanie rodzin wielodzietnych w celu przeciwdziałaniu przekazywaniu zjawisk związanych z ubóstwem	Organizacja aktywnych form pomocy – Diagnoza i utworzenie projektów umożliwiających aktywne formy pomocy	Systematyczna ewaluacja projektów kontynuacja oraz ewentualne zmiany zależności od wyników. i w

Beneficjenci bezpośredni Rodziny z dziećmi korzystające z pomocy społecznej.	Beneficjenci pośredni Osoby, organizacje i instytucje działające w ramach realizacji zadań w zakresie powyższego celu szczegółowego.
Korzyści z osiągnięcia celu szczegółowego Tworzenie zintegrowanego procesu pomocy społecznej. Przeciwdziałanie utrwalaniu i przekazywaniu z pokolenia na pokolenie zjawisk związanych z ubóstwem. Zwiększenie świadomości społecznej, umacnianie pozycji rodziny. Wzmacnianie oddziaływań profilaktycznych. Zwiększanie dostępności do aktywnych form pomocy dla rodzin.	Zagrożenia w realizacji celu szczegółowego Niska motywacja. Bierna postawa rodzin korzystających z pomocy do współpracy w zakresie zmiany swojej sytuacji. Utrzymanie koalicji partnerów na rzecz realizacji celów

Wskaźniki osiągnięcia celów szczegółowych w latach (wskaźniki aktualizowane co roku)

Ilość rodzin korzystających z aktywnych form pomocy.

Wskaźniki osiągnięcia wyniku w latach (wskaźniki będą aktualizowane co roku)

1. Ilość osób i rodzin uczestniczących w projekcie
2. Ilość nowych form oddziaływania o charakterze edukacyjnym, informacyjnym i organizacyjnym wspierającym adaptację społeczną osób i grup wykluczonych

Imię i nazwisko koordynatora celu głównego: ,

Imiona i nazwiska koordynatorów celów szczegółowych: ,

Imiona i nazwiska osób odpowiedzialnych za realizację wyników,

6. Monitoring i ewaluacja Programu

System monitoringu programu

System monitoringu Programu będzie polegał na zbieraniu danych w celu poznania dynamiki zjawisk będących przedmiotem Programu. Wezmą w nim udział wszystkie podmioty zaangażowane w jego realizację i system ten będzie funkcjonował w oparciu o zebrane informacje wynikające z realizacji zadań wchodzących w zakres Programu, które Zespół opracowujący Program zakwalifikował do zadań realizowanych w ramach Programu i zadań monitorowanych z poziomu tego Programu.

System monitoringu zapewni również wskazanie zadań, których finansowanie winno być zabezpieczone w budżecie miasta na dany rok.

Zasady ewaluacji stopnia realizacji programu

Aby ocenić czy Program osiąga zamierzone rezultaty zostaną poddane okresowej ocenie wszystkie poziomy jego realizacji. Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań głównie w oparciu o analizę założonych wskaźników. Z uwagi na specyficzny charakter Programu, który uwzględni zadania realizowane w jego ramach i monitorowane z jego poziomu, na koniec roku 2013 zostanie przeprowadzona przez Zespół powołany do opracowania Programu jego ocena w celu modyfikacji. Zakłada się jego rozszerzenie i weryfikację zadań realizowanych w ramach Programu i monitorowanych z jego poziomu.

Przewodniczący
Rady Miejskiej Łomży

Wiesław Tadeusz Grzymała

Opracowała
Małgorzata Kułaga
MOPS Łomża